

tamen erat in eorum unione, ex consuetudine regula, ut singula, que non prosunt, &c.

Agendo siquidem ordine inverso; Quatenus pertinet ad receptionem propinæ deducitur specialis auctoritas Rotæ ubi firmatur, quod id non faciat Judicem Commissarium; Dicebam tamen, quoad d. auctoritatem, quod ea extranea esset à casu, dum ibi supponitur nullam adesse commissiorem, qua non extante, cessat quæstionis fundamentum, si- ve procedere posse, quando commissione accedente clare constat, quod fit simplex excoctoria, ut supra, ac propterea, vel errori, vel delicto referendum est exigere emolumentum, alias indebitum, dum ita effect dare, quod Juxta ex se ipso, ob interesse proprium, turpeque lucrum, auctoritate sua faceret se delegatum; Secus autem, quando alia concurrant circumstantia, ex quibus saltem id reddatur probabiliter dubium, cum tunc iste actus deserviat pro interpretatione, ideoque sit circumstantia famulativa, & corroborativa aliarum, quamvis ut præmissum est, omnino aboleri debeat.

Quoad facultatem procedendi appellatione remota, stante quod istud Tribunal Signaturæ gratiæ frequentius constituitur solet ex eisdem Prælati, ex quibus constituitur illud Signaturæ justitiæ, juxta ea que agendo de utroque Tribunali habentur, disc. 30. & 31. in Relat. Cur. Hinc Volantes procedebant cum sentia, cum quo hodie procedit Signatura Justitiæ, ut scilicet id pendat à formula Commissionis, eique verborum, & clausularum, an se dicatur appellatione remota, simpliciter; Et tunc non immutat qualitatem Judicis, neque illum facit Commissarium. Aut verò majorem continet amplitudinem, quia nempe dicitur omni, & quacumque appellatione, & recursu, vel quovis alio remedio remota; Et tunc secus, ac propterea restinguatur punctus ad videndum hanc formulam.

Verum quamvis ita ex hac parte haberetur intentum, quoniam commissio istam amplitudinem continebat; Aramen reflectendo ad veritatem, quando istud motivum fuisse solum, mihi videbatur, quod in eo istud fundamentum constituit non potest; Tum quia nunquam genio aridire potuit ille stylus, quem perpetuo ineptum credidi, exprimendi totum judicium in simplici formalitate verborum, & clausularum, quarum major, vel minor amplitudo pendet à peritia, & diligentia Causidici, qui commissionem concepit; Tum etiam quia ista dist. in d. indicio percipit diversum effectum, an se Signatura Justitiæ possit, necne apponere manus, atque recubere de appellatione, quasi quod ubi solum prohibita sit appellatio, non fit prohibitum recubere de causa nullitatis, & restitutionis in integrum, utpote non sublati, secus autem ubi etiam ista remedia denegentur. Sed quidquid sit ad dictum effectum, nil tamen commune id habet cum altero effectu, de quo in præfenti controversia agebatur, ut tunc non inducat delegationem, quoniam si ve uno, si ve altero modo concepta sit commissio, id respicit ligamen partis succumbentis, ne appellare possit, aut ligamen Signaturæ Justitiæ, ne recubere valeat de appellatione, si ve ut tollatur illud obstaculum, quod in causis aliis de sui natura appellabilibus habeant, tam Juxta, quam videtur, ut infra tempus à jure datum ad appellandum, aut post interpositam appellationem, illa pendente, & priusquam descriptio inducatur, ad executionem procedere valeant, & sic respicit actus subsequentes post judicatum, non autem ipsius judicati, vel judicantis qualitatem.

Quemadmodum etenim, ubi ex statuto, vel ex jure communi, si ve etiam ex conventionem partium procedi potest summarie, & exequutive, suspensiva appellatione denegata, juxta ea, que habentur disc. 30. & 41. cum duobus seq. de jud. adhuc Juxta dicitur ordinarius, neque exinde ejus qualitas immutatur; Ita ubi ex speciali provisione Principis, vel alterius, qui hanc habeat potestatem, dicendum videtur, cum ita dicatur species legis particularis.

Pariter non magni ponderis videtur altera facultas standi solis indicationibus, cum id redolere videatur quandam arbitrari, quod forte quandoque Juxta posset jure suo interponere ad evitandum inutiles sumptus resistentes à quibusdam rigorosis juris formalitatibus, quoniam productiones sunt ad effectum, ut dicta pars, que producit, approbet illa jura, que impugnature non valeat, ac etiam, ut Juxta de illis certificetur, & satisfaciat præcepto judicandi secundum acta, & probata, non autem ex proprio capite, si ve per informationes extrajudiciales, ideoque ubi reverta per indicationem uterque obtineatur finis, idemque resultat effectus non videtur, quod adeo in hujusmodi formalitatibus immorandum sit, ac pro-

pterea commissio continere dicitur potius quamdam moderationem rigoris legalis, ac dispensationem, ut facilis Juxta istud interponat arbitrium, non autem, ut exinde inferri valeat ad formalem delegationem.

Majoris momenti videbatur altera facultas inhibendi quibuscumque aliis Judicibus, cum unione omnium causarum complicante implicitam avocationem, cum id utriusque iudicio ordinario, juxta ejus facultates non concedatur; Quamvis etenim scribentes in contrarium, magis verò aliqui ex Prælati dicerent, ut id quoque ordinariæ facultati referri valeat, ex natura, seu qualitate concursus universalis, dum intrat ratio connexionis, de qua supra, disc. 74. & seqq. & in terminis concursus universalis creditorum, super patrimonio debitoris, latè de more alios colligendo probat Salgad. in labyr. p. 1. c. 4. cum seq. Attamen id continebat æquivocum darum; Tum quia in facto non verificabatur introductio illius formalis concursus universalis, per quem interdicta debitori bonorum administratione, cam generaliter assumisset aliquis Juxta, quo casu alter in eadem administratione se ingerere non potest, ne alias idem jus sit pænes plures in solidum, quod est de jure prohibitum, cum ita resultare possit inconveniens, cuius rationi inimica est connexio, ut unus dicatur alium, & alter nigrum; Et quo casu rectè procedunt motivata, ut ille Juxta, coram quo introductus est concursus universalis, alius qui postea manus apponere velit, inhibeat; Secus autem ubi ista formalitate concursus universalis non accedente plures creditores eundem debitorem coram diversis pulsent Judicibus, dum tunc non potest unus ex eis, cum suis ordinariis facultatibus alias causas à se advocare, & per consequens commissio tribuit id quod non habeat.

Atque in hoc respectum juxta consuetum vitium Pragmaticorum, procedi cum æquivoco claro, fundamentum constituit in his, que deducuntur per Salgad. loc. cit. & alios Hispanos, si ve etiam per Neapolitanos, super præxiliorum concursuum generalium, qui in bonis præfatis adeo frequenter, isto quoque more ab Hispanis desumpti, habentur in illo S. Consi. juxta casus relatos sub tit. de feudis, disc. 77. & seqq. disc. 27. de cred. & alibi; Tum quia particularis est ille stylus, vel abusus, ut ipsemet debitor potius ad lucrum, vel industriam tam propriam, quam fortè Judicium, atque ad supplantationem creditorum hujusmodi concursus universales voluntariè introducant. Tum etiam quia id sequitur ibi in Supremo Tribunali, quod est aliorum superius, ideoque non bene exinde inferri potest ad A. C. qui est unicus Juxta ordinarius coequalis habens potestatem, cum plerisque aliis Judicibus, & Tribunalibus, & in aliis inferioribus, ex infirmitas in Relat. Cur. Et propterea ea, que per Hispanos, & Regnicolas in hoc proposito concursus dicuntur, in Curia adaptari possunt Congregationi Baronum, juxta illos concursus, de quibus plures sub tit. de feud. ad materiam Bullæ Baronum, ac etiam sub tit. de cred. disc. 13. & 151. & alibi plures.

Cumque iustititer etiam nimium per scribentes in contrarium in prorogatione jurisdictionis per consensum, idcirco pro hujusmodi fundamenti refectione, deducam propositionem, de qua per Add. ad Greg. dec. 118. per Rovit. super prag. de jurisd. invoc. non turbant. quod scilicet prorogatio dare non potest illam jurisdictionem, & competentiam, que non adfit.

Verum ista responsio parum relevans videbatur, quoniam hoc assumptum procedit, quanto deficiat jurisdictione, etiam habitualis, puta Judicis secularis, cum Clericis, & personis Ecclesiasticis, que neque volentes possunt ejus jurisdictione se submittere, si ve ubi ex qualitate casus eadem de se jurisdictione habitualis, juxta casum, de quo agunt Add. ad Greg. ubi sup. quod licet agatur de causis beneficiis in Tribunali A. C. cum similibus; Aut ubi etiam data competentia habituali, quoad ipsas partes; Attamen de incompetencia daret alter, qui majorem præterdat competentiam, pro ejus jure, sed cessante hoc interesse, vel præjudicio tertii, ac etiam cessante omnimodo defectu habituali, nil prohibere videtur, quin consensus suam faciat operationem, ideoque intrant ea, que generaliter habentur in præcedentibus pluries infirmata, ut nemo possit reculare illum Judicem, cuius jurisdictioni consentit, & de qua dec. 306. p. 7. rec. dec. 36. p. 10. rec. apud Bich. dec. 564. & sequit.

Solidior tamen erat altera responsio, quod ad effectum, ut dicta proposito intrat, atque prorogatio suam facit operationem, requiritur ut ille, qui consensit in Judicem incompetentem bene sciat illum esse talem, ut per Vestr. in prax. l. 5. c. 13. n. 4. Et merito quidem, quoniam impossibi-

le est

le est dare consensum prejudicalem sine scientia, cum ille provenire poterit exignorantia, vel falsa credulitate, seu falso præsupposito, quod esset competens, ut in hac facti specie, dum agebatur de hereditibus mediatis omnino ignatis, atque de facto adeo antiquo, ideoque juxta motivum rejectum fuit.

ROMANA APPALTUS, VEL DEFALCHI PRO BARBERINIS CUM CAMERA POPULI.

Causa disputata coram Auditore Pape.

De eadem materia, de qua supra, disc. 83. An scilicet in Appaltibus, aliisque rebus pertinentibus ad gabellas, aliaque jura pertinentia ad Cameram populi Romani procedendum sit cum eodem ordine causarum fiscalium, seu Cameralium, ut in Tribunalibus Camerarii, & Cameræ cognosci debeant; Et quid ubi Camerario supervenerit commissio Pape, ut propterea delegatus consensus veniat, an ab ipso appelletur ad Cameram.

S U M M A R I U M.

- 1 Facti series.
- 2 De ordine gradualis appellationis in Tribunalibus Cameralibus.
- 3 Ut procedi debeat cum distinctione casuum.
- 4 An Juxta ordinarius efficiatur delegatus ab superveniente commissione.
- 5 Etiam ubi Juxta est delegatus, non solet perverti ordo gradualis.
- 6 Tribunal Camera habet signaturam in ventre.
- 7 Cause fiscales, vel Camerales cognosci debent in Camera.
- 8 Appellatur ad Cameram à Cancellario, etiam si iste processerit in secunda instantia tamquam Juxta proprius.
- 9 Cause gabellarum, vel aliorum jurum regalium sunt Camerales, quamvis gabelle emolumentum ad privatos pertineat, si ve administrantur.
- 10 De gabellis possessis per Hospitales S. Sixti & de ejus Juxta.

D I S C. CXI.

In eodem casu, de quo disc. 175. de Regal. in hoc supplement. eique facti serie præsupposita; Cum Prælati Juxta deputatus à conservatoribus populi sententia, pro denegatione defalchi, equeque sententia confirmata fuisset per A. C. qui super enctat etiam commissio signata manu Pape, ideoque professus est sententia utroque titulo se subscribendo Auditorem, & Judicem Commissarium, atque ab hac sententia ex parte succumbentium, commissio esset causa appellationis in Tribunali Camera, ab isto avocari debere prætendebatur per Cameram Populi appellatam, atque causa appellationis per specialem commissionem alteri Judici, pro arbitrio Pape delegari, ex eo quod cum Camerarius non processerit tamquam ordinarius in vim suarum facultatum, sed tantquam delegatus cum speciali commissione, idcirco non intraret ille gradualis ordo, qui pluries enunciatur; ut supponitur hoc eod. tit. & sub altero de regal. & alibi, & præsertim disc. 33. in relat. cur. occasione agendi de hoc Tribunali Camera; Ac propterea assumpta decepta disputatione cotam Auditore Pape.

Scribens pro Appellantibus ad effectum sustinendi causam in Camera, dicebam etiam cum sententiæ veritatis, hanc præsentationem improbabilem censendam esse; Atque ad id probandum advertentem reflecti debere ad distinctionem casuum, cum qua perpetuo in omnibus fori questionibus pro eorum congrua decisione, & æquivocorum evitacione procedendum est, ut scilicet sit casus in quo agatur de sententia Camerarii in causis privatis, & indifferenter inter privatos, adeoquid non valeant cause Camerales, quia nullum addit interesse Camera; Et alter ubi est converso ob immediatum, vel mediatum interesse Camera, agatur de causis Fiscalibus, vel Cameralibus.

In primo itaque casu præfatus ordo gradualis appellandi ad Cameram ad Cameram, non resultat à natura, seu qualitate causæ, sed ab illa Judicis, & per consequens tali casu intrat inspecto, an ille Juxta ejus ordinariam naturam, vel qualitatem mutaverit, atque per delegationem effectus fuerit Juxta diversus, atque tunc intrant ea, que de A. C. cui super-

veniret commissio, habentur in Rom. reintegracionis, disc. prag. & alibi, ex dec. 79. Bich. n. fin. cum aliis ibid. allegatis, ac etiam advertitur, disc. 3. de jud. n. 18. an se commissio tribuat ea, que alias juxta ejus ordinariis facultates non haberet. Et tunc immutat naturam, atque efficiatur delegatus, à quo appellandum sit ad delegatum, in cuius arbitrio restit deat, cuiusnam causam appellationis committat; Aut verò nil tribuat substantiali de novo, adeoquid sit commissio superveniens solum pro aliquibus accidentalibus, aut ad exuberantem cautelam tollendi dubia, que forte cadere possent super ejus ordinariis facultatibus (que tamen de stricta juris censura competant) Et tunc secus, quodque commissio fit potius excoctoria, si ve ut in hominum opinione aliquam majorem in eo Juxta existimatione inducat.

Et nihilominus etiam isto casu advertentem, quod quemadmodum à sententia A. C. seu Vicarii, vel alterius Judicis ordinarii, ita effecti delegati, adhuc committi solent causæ appellationum in eadem Rota, quando sint causæ graves, eo modo quo à sententia latis jure ordinario, adeoquid alia, ut plurimum non dignoscatur differentia, nisi quod quando processit uti ordinarius, causa juxta regularem, seu gradualement ordinem committuntur per solum Præfectum Signaturæ justitiæ, nisi ex natura processus exsequuti, vel in aliis excludentis effectum suspensivum, contingat id fieri in plena Signatura; In altero autem casu, quo supervenit commissio signata manu Pape, ita & taliter, quod dici valeat delegatus specialis, commissio appellationis sit ab eodem Papa cum eadem distinctione, an in camera, vel in plena Signatura gratiæ, ex infirmitas disc. 30. & 31. in Relat. Cur.

Ita à pari in sententia Camerarii, vel Theaurarii ob supervenientem commissionem latis jure delegato magis, quam ordinario, quod se non potest causa committi in Camera per ipsummet Tribunal, quod habet Signaturam in ventre, si ve ejus Decanum gerentem partes Præfati Signaturæ, eo modo quo juxta ejus ordinariam, & gradualem cursum sequitur, adeoquid necessaria sit commissio Pape, sed non per hoc idem ordo gradualis pervertendus est, proat de facto perverti non solet, nisi ratio, & in aliquibus casibus particularibus, ut (E. G.) juxta illum, de quo disc. 161. de regal. cum similibus; Et tamen id potius male olere solet, quando circumstantia particulares aliquod justum motivum non præbeant.

Hæc autem omnia extranea esse dicebam à casu nostro quæstionis, dum causa erat Cameralis, ideoque in gradu appellationis à Camerario, vel respectivè à Theaurario, cognoscenda in Tribunali Camera, non ex qualitate Judicis an se tamquam ordinarius, vel tamquam delegatus processerit, sed ex intrinseca natura, vel qualitate hujus causæ, que concernat interesse fisci, vel Camera, dum istæ causæ in alio Tribunali cognoscenda non sunt, tam in hoc Principatu ex Const. 9. Pauli III. quam generaliter alibi, ex dispositione juris communis, & ex legibus particularibus principatum, ex deduct. per Rovit. super prag. de offic. Præcur. Cesar. cum aliis sup. disc. 83.

Neque referre observabam, quod juxta frequentiorum, ac regularem cursum causarum curialium, Camerarius, vel Theaurarius sit Juxta primæ instantiæ, & per consequens Camera sit Juxta secundæ; In præfenti autem Camerarius esset Juxta secundæ instantiæ in gradu appellationis à Juxta deputato per Conservatores Populi, quoniam istud accidens gradualitatem non alterat, ut etiam in causis curialibus docet praxis, quando agatur de causis retractuum, vel servitutum, seu viarum, quod aguntur in prima instantia in Tribunali mixto Camerarii, & Edilium, de quo disc. 38. in Relat. Cur. in secunda instantia cor. Præsidi viarum, & in tertia in Camera.

Atque (non egrediendo eadem Tribunali Camerarii, & Theaurarii) habemus in sententiis, aliisque provisionibus Nunciatorum, & Collectorum Apostolicorum generalium, super spoliis; aliisque negotiis cameralibus, ut habetur in Nunciis Hispaniarum, & Portugallicis, & in Italia in illis Neapolis, Etruria, Sabaudia, & quandoque juxta contingentiam, & praxim Venetiarum cum similibus, quod Camerarius, vel Theaurarius est Juxta appellationis, & tamen ab eo appellatur ad Cameram in tertia instantia, quoniam, ut præmissum est, privativa, & omnimoda competentia hujus Tribunalis Camera, de cuius assimilatione, vel derivatione habetur d. disc. 35. in Relat. Cur. non provenit à qualitate instantiæ, minùsque à qualitate Judicis à quo & an sit ordinarius, vel delegatus, sed à natura, vel qualitate causæ Cameralis ob interesse fisci, quod sufficit etiam mediatum.

Dubitandum verò non esse dicebam de hujusmodi natura,

tura, seu qualitate cause, ex insinuatione in individuo istius gabellæ vini, seu studii supra, d. d. 83. Tum ob directum, ac immediatum interesse Camere in octavo caso; Tum etiam quia ubi ibidem advertebatur, ac etiam d. d. 81. de regul. & alibi, ista gabella quævis dicitur esse Cameralis, utpote de regalibus, atque impoſita per Papam, tanquam Principem supremum pro beneficio Reipublicæ, & ex causa publica ad ipsum Principem spectante, studiorum, solumque opulo commissa erat administratio, que non alterat rei naturam, juxta ponderationes, de quibus in proposito publice annone, d. d. 44. & 45. de regul. & magis ad rem, d. d. 125. hoc eod. tit. Potissime vero ubi non agatur de causa indifferenti, & privata, quæ solum accidentaliter derivet à causa gabellarum, vel aliorum jurium regalium, sed de causa percutiente ipsam gabellam, vel aliud jus, aut interpretationem capitulorum, sive interpretationem franchitiarum, ut in præfenti, atque ita distinguendo admittitur, d. d. 83. quamvis in eo casu ego scriberem in oppositum pro exclusione qualitatis cameralis.

Idemque docet praxis, quoniam (ex gr.) Hospitale S. Sixti pauperum mendicantium, quod possidet ex Apostolica concessione duas gabellas; Unam chartarum lusoriarum, de qua d. d. 79. eod. tit. quoniam licet habeat proprium iudicem privativum cum amplissimis facultatibus in omnibus ejus causis activis, & passivis; quinimo etiam privatis ejus alumnorum; Attamen ubi causa percutiat gabellam, an scilicet debeatur, necne sine percutiat modum illum exigendi, tunc non per iudicem particularem loci, sed per Præsidentem Riparum, & respectivè per Tribunal Camera id cognosci solet in iis, quæ concernunt d. gabellam lignorum, quamvis in altera gabella aliorum lusoriarum diversa videatur praxis; hæc de hac differetia patet in eod. tit. de regal. d. d. 79.

ROMANÆ SEU Sc.

Votum pro libertate.

De jurisdictione laicorum in Clericis non incedentes in habitu; Et an ex decreto Conc. sess. 23. de reformat. c. 6. ob non incesum in habitu, & tonsura, resultet privatio privilegiorum clericalium non solum quoad forum, sed etiam quoad alia.

S U M M A R I U M.

- 1 De declarationibus S. Congr. ut per Concilium non sint sublata alia privilegia.
- 2 De casu questionis.
- 3 Quod agatur de articulo in abstracto, & generaliter, ideo que ab alto materia assumitur.
- 4 Quod inspicere debeant alia Concilia.
- 5 Quid disponatur per Canones, & Apostolicas Constitutiones contra non incedentes in habitu, & tonsura.
- 6 Clericus non incedens in habitu, adhuc subjacet foro Ecclesiastico, & quomodo.
- 7 De privilegio Canonici.
- 8 De casu in quo ipse Clericus dicat se laicum, sed ab alio dicatur Clericus.
- 9 De amissione beneficiorum, & pensionum ob militiam.
- 10 Non potest allegari privilegium, ex quo resultarent fraus, & dolus.
- 11 De privilegio satisfactionis testamenti in filio familias.
- 12 De privilegio ex emptionis à legibus laicalibus.
- 13 De aliis privilegiis in genere.
- 14 De differentiâ inter amissionem status jam impressi, & non acquisitionem.
- 15 De rationibus ob quas amissio privilegii fori secum trahat amissionem aliorum privilegiorum.
- 16 Quando Concilia decreti debeant interpretari, & an procedendum sit cum regulis legum municipalium.
- 17 Quare non deferatur auctoritas in contrarium.
- 18 Conclusio discursum in genere, quam in casu particulari.

D I S C. CXII.

Cum occasione aliquorum privilegiorum Clericalium, præter illud fori, in casibus particularibus, aliique diversis temporibus prodierint declarationes Sac. Congr. decretorum Sacros. C. T. interpretantibus præpositæ, ut per eisdem Concilii decretum, sess. 23. de reformat. cap. 6. contra Clericum in minoribus non incedentes in habitu, & tonsura, utpote loquens de solo privilegio fori, sub lata non sint alia privilegia clericalia, quæ propterea remaneant

sub dispositione juris communis; Et converso autem per Rotam Romanam, aliisque Tribunalibus; pro aliquorum hujusmodi privilegiorum competentia, eisdem decreti conciliaris requisita necessaria fore iudicatum supponitur; Idemque eisdem S. Congr. occasione dederit dubitandi de prædictis declarationibus, vel de illarum intelligentia, & praxi; Hinc proinde, ex eisdem S. Congr. benigno, nimiumque honorabili, & existimando præcepto, quaeritur pro veritate quid probabilis videatur.

Quamvis autem huic dubitationi ansam dederint aliqui casus particulares, super quibus pendunt lites in Rotâ, & in Tribunali A. C. & præsertim in una Rom. testamenti, super puncto privilegii Clericalis testandi, non obstante obstructio patriæ potestatis, & in una Recanat. ac etiam in una Intermam. super puncto subjectionis Constitutioni Aegidiana, aliisque statutis laicalibus; Attamen injunctum fuit scribi debere super articulo generali, & in abstracto pro omnibus privilegiis, omnibusque casibus, non autem ad casus prædictos se restringendo.

Ad id autem melius dignoscendum, desiderassem prius adhiberi diligentiam in actis conciliaribus, ad effectum inspicendi rationes, & motiva, que per patres hinc inde disputando ponderata fuerunt, priusquam ad decreti prælationem in solemnibus sessione deveniret, juxta stylum adeo frequenter enunciatum in historia ejusdem Concilii Card. Pallavicini; An scilicet mens Concilii fuerit agere taxativè de sola amissione privilegii fori, adeo alia privilegia tanquam missa remaneant sub dispositione juris; Vel potius è converso explicatum fuerit d. privilegii fori, tanquam principale, minusque dubitabile, quod in consequentiam secum trahat alia minora, magisque dubitabilia.

Quatenus vero hæc acta non haberentur, five quod ex is id conspici non possit. Cum agatur de articulo generali, & exemplari, qui per speciem legis est decidendus, vel declarandus; Hinc oportuum, quinimo necessarium videtur assumere materiam ab alto, quid sit in hac materia Clericorum non incedentium in habitu, antiqui Canones, & Concilia, ac etiam Apostolica Constitutiones desuper statuerint, ut ita ad meliorem notitiam intentionis, ac sensuum Concilii deveniant; Ideoque necessaria videtur aliqua proluxa, quamvis à meo stylo regulariter aliena sit, quoniam non sunt longa, quibus nihil est, quod demere possis.

Per sacros itaque antiquiores Canones registratos in quinque libris Decretalium, juxta compilationem Greg. IX. & præsertim sub Innoc. III. habetur in c. in audientia, de sent. excomm. occasione agendi de privilegio Canonici, ut Clericus, qui neglecta trina monitione, in habitu, & tonsura clericali non incedat, illique vacet negotiis, vel moribus, que clericali vite incongruant, omni privilegio clericali destitutus censeatur; Assignata ratione, ut qui contempnit Ecclesiam, ejus beneficio indignus reputatur; Dando quoque exemplum matronarum in meretricali veste incedentium; Unde non incesum in habitu, & tonsura produci genericam privationem omnium privilegiorum, absque restrictione magis ad unum, quam ad alterum.

Idem quoque decernitur per Bonifac. VIII. in cap. unic. de vit. & honest. Cler. in 6. Ac etiam per Concilium generale Viennense sub Clem. V. in Clem. unic. de vit. & honest. Cler. quod sc. non unius, vel alterius privilegii in specie, sed omnium privilegiorum in genere privatio decernitur.

Quamvis etenim quamplures alii canones desuper à DD. ponderari soleant, registrati in eisdem quidem libris decretalium, & præsertim sub tit. de sent. excomm. & sub alto prædicto de vit. & honest. Cler. Attamen in his agitur quidem de habitu, vita, & moribus, sed non ita expressè descendunt ad hanc genericam privationem privilegiorum.

Sed quoniam præfati Canones concorditer ad hunc effectum exigunt requisitum trine monitionis, neque Clericorum species distinguunt, adeo per Magistratum seculares præcederetur hanc privationem genericam privilegiorum etiam fori in Sacerdotibus, aliisque constitutis in sacris quoque procederet; Et converso in Episcopis, aliisque Prælati, ut præsertim advertunt post Afflic. Covar. præf. q. 22. & Clar. in prax. crim. §. fin. q. 36. num. 19. negligebant ad hujusmodi monitiones devenire ita fatagentes quamplures habere iudicatos, eisque non privati.

Hinc per nonnullos Principes seculares habitus fuit recursus ad Sedem Apostolicam, qua sub diversis Pontificibus, distinguendo Clericos in Sacris, ab illis in minoribus, quoad secundam speciem relaxavit dictum requisitum trine monitionis, diversaque dedit particulares provisiones sub diver-

diversis formis, juxta diversos singulorum principatum mores, ex relatis per Oliv. vel Scufon. de for. Eccles. p. 2. q. 18. num. 12.

Præsertim verò, ad petitionem Regis Catholici pro Neapolitano Regno Clemens VII. de anno 1524. distinguendo etiam Clericos in minoribus ab illis in Sacris, quoad primam speciem, neglecto dicto requisito trine monitionis, mandavit per edictum generale moneri omnes ad reassumendum habitum, & tonsuram infra certum terminum, sint minus declarari fori privilegio privatos, ac foro seculari, etiam utique ad ultimum supplicium subiectos, ita eodem Pontifice ex tunc ipsos declarante seculares; Idemque postmodum concessum supponitur per Paulum III. Ac etiam pro Regnis Hispaniarum mandatum fuisse per Alexandrum VI. & pro Regno Galliarum per Leonem X. habetur apud Covar. præf. d. c. 32. num. 1. cum similibus, ex quibus patet, quod solemnitas trine monitionis, & degradationis in Clericis in Sacris requiri videatur præcisè, non autem in minoribus.

Idque de consuetudine quoque receptum esse in statu Mediolani, testatur Clar. d. q. 36. nu. 19. cum dicta distinctione inter Clericos in sacris, & in minoribus, ut in prima specie peccata esset trina monitio, ad præfatum Canonum præscriptum, secus autem in altera, ut sufficit non incesum in habitu continens, non autem accidentaliter.

In hoc itaque statu, atque de tempore proximo d. Constitutioni Clem. VI. & Pauli III. prodit præfatum decretum Conc. Trid. ut notoria temporum combinatio docet; Atque Constitutio Clem. VII. habetur registrata cum ejus copiosis commentis Jo. Antonii de Nigris inter varios repetentes Canonicos, vol. 6. p. 2. in princ.

His itaque prænotatis, cum in omnibus juris questionibus, manifestus error reputetur procedere cum generalitatibus, dum ex hoc procedendi modo omnia producant æquivoca, & confusiones, ideoque procedendum sit cum conciliativa casuum distinctione, idcirco ad eam descendendum.

Primus casus est, quando tam privilegii fori, quam respectivè alia privilegia, non allegentur per ipsum Clericum ad ejus favorem contra alium privatum, sive contra Magistratum secularem, sed potius allegentur per Episcopum, vel per alium Ecclesiasticum superiorem contra ipsum Clericum, vel ab ipso Ecclesiastico fori, & Episcopi, vel alterius Prælati superioritatis, & jurisdictione se exemptum præterdat, five contra Magistratum secularem.

Et tunc indistinctè, non solum quoad alios effectus Clericatus, sed etiam quoad illum fori, de quo Conciliaris decretum loquitur, eo non obstante, verus est, ut Clericus, quamvis requisitus careat, ad hæc Episcopi, vel alterius Superioris Ecclesiastici fori declinare non valeat, eique quoad omnes alios effectus remaneat subiectus.

Questio solum cadente (de qua in præfenti extraneum est agere) ubi contentio non esset cum ipso Clerico, sed cum Magistratu seculari, qui in causa cognitione proveniret, juxta declarationes S. Congr. registratas apud Sperel. dec. 133. numer. 84. ac etiam à me, d. d. 35. de juris. lib. 5. atque aliis relatis firmatur etiam per Rot. dec. 425. p. 14. rec. n. fin. edita in eodem casu, de quo agit d. d. 35. Ac etiam bene advertitur per Fagn. in c. 1. de for. compet. n. fin.

Cum etenim conciliare decretum prodierit in odio illorum, qui Clericali militia adscripti, illam deserunt, five habitum tanquam militare cingulum desere negligunt; Hinc non debet eorum delictum præjudicare Superioribus Ecclesiasticis; Ad instar defertoris militiae secularis, quod licet militibus favoribus, & privilegiis efficiatur indignus, non per hoc tamen evitatur forum, ac superioritatem Ducis, aliorumque militarium Magistratum; Ac propterea in penam remaneat utriusque foro subiectus; Ac etiam habemus in Monacho incorrigibili, & in cæcto, & in filio familias ingrato, & similibus, ut quoad eis favorabilia non reputentur tales, priorem tamen statum in odiosis retineant.

Alter casus est, ubi agatur de solo privilegio Canonici, quod ab ipsomet Clerico percussio, vel à Superiore ex officio allegatur, contra percussorem per censuram incursum; Et tunc juxta dispositionem d. text. in c. in audientia, de sent. excomm. & plurimum concord. de quibus per eund. Fagn. ibid. & in c. Perpendimus, & in c. contingit, il. 2. eod. tit. de sent. excomm. & in d. c. 1. de for. compet. non intrat inspectio trine monitionis, & an Clericus sit, nec ne contumax, & culposus in declaratione habitus, & tonsuræ; Minusque altera distinctio inter Clericum in Sacris, & illum in Minoribus; Vel inter beneficium, & non beneficium, sed solum attenditur bo-

na, vel mala fides percussoris, quia nempe non obstante non incesu in habitu, percussus publice habeatur pro Clerico, adeo percussor sciat, & credit, vel scire, & credere præsumitur, percutere, vel injuria afficere Clericum; Et tunc intrat dispositio Canonis, secus autem è converso, ubi justè illum crediderit laicum, & tanquam talem percussit, quamvis esset in Sacris.

Ac propterea, quatenus pertinet ad istud privilegium, clarus error videtur illud cum aliis confundere, atque adhibere terminos privationis, vel amissionis, vel trine monitionis, quoniam non incesum in habitu in hoc proposito considerari non solet in penam ipsius Clerici pro amissione privilegiorum, sed tanquam probatio bonæ fidei, & justæ credulitatis, & excusationis percussoris; quamvis non delatio amissionem privilegiorum non produceret, quoniam amissio fori absque dubio non sequitur in clericis in sacris, vel in beneficiariis, & tamen etiam in illis ad hunc effectum canonis eadem cadit distinctio.

Ite igitur casus penitus extraneus est à nostra questione, & per consequens illæ declarationes, quæ illum percutiant cum præfata distinctione, procedunt, ac recipiendæ sunt, & non possunt adaptari aliis casibus.

Tertius casus est, quando privilegium fori, vel exemptionis à legibus laicalibus, vel aliud simile, allegatur per privatum colligantem contra ipsum Clericum non habentem requisita Decreti Conciliaris, atque se negantem Clericum, seque affirmantem secularem; Qualis est casus disputatus in Tribunali A. C. in d. Recanat. inter Vitum Leopoldum, & Faustianam Condulmariam; Et alter in Interam. Salviani, disputatus in Rota cor. Bourlem. inter Ferdinandum Patrounium, & N. N. in quorum utroque ego tanquam Advocatus illius qui se allegabat laicum, substitui, & obtinui, ut cum legibus laicalibus procedendum esset.

Itaque casu nullatenus intrant declarationes S. Congr. quæ circumferuntur, quoniam omnes producent in gratiam ipsorum Clericorum, vel Episcoporum, aliorumque Ecclesiasticorum Superiorum, cum præsupposito, quod ab eis allegetur qualitas Clericalis, quæ de consequenti secum trahat privilegia clericalia, istud præsertim exemptionis à legibus laicalibus.

Secus autem in casu opposito, quod se Superiore Ecclesiastico non existente in causa, Clericus negetur ab ipso Clerico se affirmante, seque contentente laicum, sed alter colligens alleget clericatum contra Clericum nolentem, & negantem; Ex ea nimium clara, & convincenti ratione quod conclusio jure Episcopi, vel alterius Ecclesiastici Superioris, disputato status Clerici in minoribus pendet ab animo ipsius Clerici, qui etiam implicitè, atque per solos actus facti declarari potest.

Ut habemus in proposito beneficiorum, & pensionum Ecclesiasticarum, quod amittuntur per suspensionem militiæ, vel alterius officii secularis, ex deduct. sub tit. de pensi. d. d. 46. & seqq.

Id etenim non provenit ab irregularitate, vel quia in bello sæva exerceatur, ut aliqui male credunt, sed provenit à præsumpta, vel implicita declaratione animi per assumptionem illius status incompatibilis dimittendi alterum statum clericalem, qui pro beneficiis, vel pensionibus est necessarius, ut loco citato advertitur; Ideoque pariformiter hæc declaratio animi super mutatione status fieri potest cum hoc factio dimissionis habitus, & tonsuræ, ac servitii in divinis.

Et per consequens, ubi ipsemet id declarat, tunc omnis cessat dubietas, quoniam in illis, quæ pendet ab animo facientis, quoties cadat aliquod dubium, quod sit capax interpretationis, desertur declarationi ejusdem facientis, quamvis agatur de contractibus necessariis, & excludentibus penitentiam, ex deductis apud Orthob. dec. 119. n. 8. & dec. 195. n. 18. dec. 189. n. 25. & 355. n. fin. p. 13. rec. & sequis.

Fortius verò in casu, de quo in d. Recanat. disputata in Tribunali A. C. in quo agit de obligatione fideiussoria minoris merè voluntaria, ad favorem uxoris ejus fratris pro assecuratione dotis, quoniam in æpocha dictum fuit quod confici deberet instrumentum, juxta formam statutorum laicalium; Ita enim istud quoque admitticulum dictæ voluntatis accedit cum prædictis conjugendum.

Neque ad rem in hoc proposito adaptabilis est decisio in Senogall. Censur. 1664. coram Ghislerio, in qua altera Pars totum fundamentum constituebat, quoniam in eo casu agebatur de elero in Sacris, in quo dicta ratio non intrat.

Quartus est casus conversus, quod scilicet Clericus, qui non incedat in habitu, contrahat tanquam laicus, deinde verò

verò fraudulenter alleget privilegium clericale, ad effectum, ut non subiacat legibus laicalibus, ideoque ratione talis privilegii præterdat infectionem adus.

Et tunc pro incompetencia hujus privilegii, magis de plano respondendum videtur, quoniam ita resisterent dolus, ac fraudus, & deceptio, quia nempe non incedendo in habitu, & tonsura, atque faciendo figuram potius laici, quam Clerici, juxta leges laicales contraxerit, deinde vero impugnetur veluti adus, non subjectionem dictis legibus, quoniam tunc effet deceptio, atque dolum committere, quod nullatenus admittendum est; Non tamen ex regula generali, quod ab omni actu semper dolus censetur exceptus, qui nunquam dolose debet suffragari; ex deductis apud Celsum, *dec. 78. n. 6. & segg. Barbof. aviom. 76. cum vulgariis;* sed etiam quia Ecclesia dicitur mater, & cultrix iustitiæ, & aequitatis, ideoque fovere non debet dolum, & iniquitatem.

Ut supra (deducendo rem ad proximi) Clerici non possunt se obligare juxta formam Ritus Magnæ Curie Vicariæ, ex regula, quod neque volentes possunt se subijcere legibus laicalibus, eodem modo, quo non possunt se subijcere foro ex plenè firmatis, *dec. 348. part. 9. recent. repet. dec. 180. post Zach. de obligat. unde solent se obligare in forma Cameræ Apostolicæ.*

Quando igitur ille qui incedit in habitu, & tonsura, atque profertur contrahere tanquam Clericus, adeo ut alteri contrahenti id innotescat; Tunc si iste negligit obligationem in forma Cameræ, sed patitur se obdormitari facere, cum obligatione in forma ritus, sibi imputet, quia sciens, malum patitur, si illa obligatio impugnetur.

Sed si non incedendo in habitu, & tonsura, faciat figuram laici, atque tanquam talis se obliget juxta formam Ritus, tunc nulla legalis, nec naturalis ratio unquam suadere potest, ut licitum esse debeat ex privilegio clericali impugnetur hanc obligationem, dum ita adesse dicitur dolus manifestus, atque alter contrahens dicere potest, quod si incesserit in habitu, atque se esse Clericum professus esset, tunc non acceptasset hanc speciem obligationis, sed exegisset illam in forma Cameræ, ut clare ad sensum, ideoque fraudulento, ac dolose nunquam est intelligendum, Ecclesia etenim quæ mater, & cultrix est iustitiæ, & veritatis, nunquam consuet mensuram, ac dolum, & fraudem.

Hinc habentur, quod dolose propè Ecclesiam delinquentis, ut ejus immunitatis gaudet beneficio, istud denegatur per text. in *capit. fin. de homicid. in 6.* Atque magis specialiter ad rem nostram habemus de illo Clerico, qui non defertur habitu, & tonsuram, neque interveniens in divinis, per aliquos dies ante jam in mente conceptum delictum, & fraudulenter habitu, & tonsuram, ac servitium reassumat, postea vero de novo dimittat, ut prius privilegio gaudere non debeat, jussè decisis fuit per hanc Sac. Congregationem 10. Martii 1620. cum similibus.

Quintus est casus, in quo ipso ab Clerico non affirmetur, neque negetur Clericus, sed de illo sit questio inter tertios post mortem Clerici, qui propterea ejus animus declarare non valet. Ut contingit in casu, de quo *dec. 533. p. 14. rec. atque me agitur, disc. 34. de testam. Et qui casus principaliter huic disputationi ansam dedit, in d. Romana Testamenti, quia nempe agatur de validitate, vel invaliditate testamenti conditi per filium familias, quod substineri præterdatur a testamentario contra intestatum successorem ex privilegio Clericatus; Et tunc aliqua major dubitandi ratio cadit, quam in sequenti casu. In quo ipsemet Clericus alleget Clericum ad sui favorem, ad effectum, ut infra, dum tunc adest declaratio animi.*

Adhuc tamen dicendum videtur idem, quod in casu sequenti, in quo allegatur Clericus ut ipsummet Clericum: Ex ea ratione, quod faciens actum, censetur fecisse eo meliori modo, quo facere poterat, ideoque subintelligenda est ejus voluntas, prout magis expedit pro validitate actus, ex iis, quæ occasione clausularum adjectarum in testamento, habentur à me deducta, *disc. 57. de testam. cum similibus, sed in isto casu facilius intrat cessatio, quam in altero, in quo idem allegat statum clericalem ut infra.*

Sextus demum est casus, in quo pro aliorum privilegiorum competencia, & frustione, allegetur clericatus ab ipso Clerico, qui se talem contendat, atque agatur de privilegio exemptionis à statutis, & legibus laicalibus; Et isto casu, ubi non sit in causa Episcopos, vel Ecclesia pro ejus jure, sed agatur solum de commodo, & interesse privato ipsius, qui se contendit Clericum, & facilius in hac specie privilegii pro ejus non competencia, & per consequens pro subjectione videtur respondendum.

Siquidem ultra alias rationes, quæ generaliter ut infra cadunt in aliis privilegiis, quæ sunt distincta, & independentia à privilegio fori, ut potè expressè, ac particulariter concessio in isto privilegio exemptionis à legibus, cadit quadam ratio particularis, quod scilicet ista exceptio fit consequutiva alterius exemptionis à foro, & à potestate laicali, ut ad literam probat ipsemet text. in *cap. Ecclesia S. Mariæ, de consuet. ibi: Non attendentes, quod laici super personis, & rebus Ecclesiasticis nullæ sint reprobata, &c.*

Ideoque passim voluit recepta propositio, quod paria sunt forum fori, & legibus ligati, ut *d. dec. 348. p. 9. rec. n. 22. & 23. repet. dec. 180. post Zach. de obligat. ideoque cum cesset ratio legis, cessat de consequenti dispositio.*

Ac etiam si damus, quod Judex laicus possit cognoscere causas Clerici, illamque tanquam suam subditum punire, etiam in persona, utique si ve per antecessores, si ve per consequens necessarium, danda videtur subjectione ejus legibus, cum quibus causas cognoscit, & judicat.

Neque admittenda videtur responsio ab aliquibus dari solite, quod Judex laicus, quando causas Clerici non incedens in habitu cognoscit, debeat eas judicare juxta leges Canonicas, quoniam notoria praxis praxim totius Orbis Catholici docet contrarium in Clericis in minoribus. Ac etiam evidenter probat dicta Constitutio Clementis VII. dum dicit, quod Judex laicus possit procedere etiam ad penam ultimi supplicii, quod per leges Ecclesiasticas non conceditur; Nisi dicatur, ut in Clericis in sacris id esset dicendum.

Quo verò ad alia privilegia clericalia in genere, ut (ex.g.) est illud *cap. Odoardus, de quo me agitur, disc. 119. & seg. de credito, lib. 8. five illud exemptionis à gabellis, aliique oncribus laicalibus, cum similibus. Alia debet adhiberi distinctio non privilegiorum allegatorum, non ad solum privatum commodum Clerici, sed etiam sit in causa Episcopos, vel Ecclesia, cujus pro facti qualitate interfit, illud privilegium servari, ac effectum fortiori; Et isto casu pro competencia veniat respondendum, dum & in illo fori, de quo Concilium loquitur, idem dicendum est, ut supra in primo casu.*

Ubi autem concernat solum interesse, & commodum privatum Clerici, vel alterius privati ab eo causam habentis, à quo allegatur. Et tali casu adhibenda videtur alia distinctio, an scilicet agatur de illo Clerico, qui tonsura, & minoribus initiatus, nunquam suscepit habitum, & tonsuram, neque divinis intervenit; Vel e converso fuerit aliquando in hoc statu, quem postea dimisit, vel neglexit.

Priori etenim casu facilius, & clarius pro non competencia respondendum videtur, non solum ob rationes, de quibus infra etiam in posteriori casu, qui est fortior, sed etiam ob eam rationem peculiarem, quod nunquam revera ille fuit in statu Clerici, ideoque non agitur de privatione status, vel juris jam assumpti, & possessi, sed de non acquisitione, vel initiatione status novi.

Magna siquidem differentia in jure disponitur inter eum casum, in quo jam quis obtinuerit, & possiderit aliquam rem vel jus, quo postmodum ab aliquam contraventionem præterit; Et casum in quo nunquam obtinuerit, nec possiderit impeditur autem aliquid obdeficientem conditionem, vel qualitatem ad id desideratam; Quoniam primo casu, cum agatur de pena formali (qualis dicitur privatio juris questiti, & status obtenti) requiritur dolus, vel contumacia talis, quæ redoleat delictum positivum, in altero autem fuisse, quod desit illa qualitas, quæ ad hunc effectum est necessaria, quamvis absque dolo, vel culpa desit, quia id se opponit principio acquisitionis, ex latè, ita distinguendo, à me deductis *lib. 9. de testam. disc. 73. & lib. 10. de fideicom. disc. 154. ubi commodius videri possunt concordantes autoritates, & decisiones.*

Idemque habemus in beneficiis laicis, quod magna differentia est inter privationem beneficii asequuti, & exclusionem à beneficio assequendo, ut priori casu concludentes, & exatè probationes criminis requirantur, posteriori autem sufficiant diffamaciones, & suspiciones, ac deductis à me, *disc. 112. de benef. disc. 70. & 71. ubi concordantes.*

Atque bene ad rem conferri simile de milite terrestri, & quo simili utitur præsertim Rot. *dec. 9. post Castagn. in tract. de benef. deducto &c.* in proposito *cap. Odoardus. Quod scilicet ille, qui solum sit adscriptus militie, nunquam veo cingulum susceperit, & arma detulerit, neque militaverit, efficiat quidem subditus Ducis, ut militare cogatur, sed non meretur dici miles, ut militariis potiar privilegiis; Et hic est casus.*

In altero autem casu, in quo constat de statu jam impresso, fateor quod difficultius pro non competencia fit respondendum;

dum; Verum adhuc pro eadem inclinarem, quoties agatur de solo commodo privato ipsius Clerici, absque eo, quod sit in causa Episcopos, vel Ecclesia; Atque ad id moveor ex pluribus rationibus, quæ non singulariter, sed unitim considerate, ponere videntur rem in claris.

Primo nempe ex generali ratione assignata per Innocentium III. in *d. cap. in audientia, de sent. ex com. vers. ad hoc, quod scilicet, frustra Ecclesia auxilium imporat, qui in ipsa Ecclesia committit*, deducendo exemplum matronarum, vestem matronalem deferentes, atque assumentes vestem metricalem, ut indigna sit privilegii matronalibus, ut etiam supra insinuatum est; Ideoque licet ibi agatur de privilegio Canonis, eo quia sine illo casu exigebat; Attamen observatur, quod in fine dicitur in genere de quocumque privilegio clericali, ut ei suffragari non debeat.

Secundò idem cum eadem generalitate disponitur per Bonifacium VIII. in *cap. unico, de vit. & honest. Cleric. ibi careant omni privilegio Clericali, &c.*

Tertiò idem probatur ex Clementina 1. *ead. tit. continente decretum generale Concilii Viennensis, quod scilicet laici reputentur, omneque privilegium clericale amittant, ac etiam generaliter probant alia Concilia relata per modernum Gonzal. in cap. 1. de Appostat.*

Quartò idem clarius, ac magis proximè probat dicta Constitutio, seu provisio particularis Clementis VII. quod scilicet quamvis principaliter dicta sit ad solum privilegium fori, attamen ejus verba in fine literaliter probant, quod Papa generaliter eos declarat laicos, tanquam ob effectum consequitum à privatione fori, ibi; *ut nos seculares declaramus, &c.*

Quintò, quoniam inter privilegia clericalia, est illud capacitatis beneficiorum. Et tamen, ut supra advertitur, si Clericus dimisso habitu, suscipiat munus seculare, amittit illam capacitatem, ex ea ratione, quod ita est constitutum in illo statu, implicite dimittere dicitur vitam clericalem, atque generaliter suscipere statum laicum, ut *de Pensione lib. 13.*

Sextò, quoniam absque dubio illa censenda sunt majora privilegia, eaque tenacius observanda, quæ respiciant decus, & favorem, vel respectivè decessum, & præjudicium totius ordinis Clericalis, quam sint illa respectiva favorem merè privatum, cui volens potest Clericus renunciare.

Et per consequens propter absolutionem, ac irrationabile est dicere, quod ille, qui ex decreto conciliaris privatur privilegio fori, remaneat adhuc Clericus, atque tanquam talis gaudet franchitiis gabellarum, & onerum, necnon privilegio Canonis, & privilegio *cap. Odoardus, & illo factionis testamenti, cum similibus; Et tamen quod in hoc statu possit suffragari, vel ad tritrem transmitti, aut furca suspendi, vel aliam infamem mortem pati, atque in surca scindi, quo nil absurdius magisque irrationabile.*

Ut à multo tempore ad solum veritatem à me advertitur in *annot. ad Concil. Trid. lib. 14. disc. 24. num. 34. & prius, disc. 34. de testam. lib. 9. n. 16. & lib. 4. tit. de servit. disc. 67. n. 18. & 19. & lib. 8. de credit. disc. 120. n. 14. & alibi.*

Eundemque sensum explicavi quoque in alio opere Italici idiomatis *sub tit. Dohentis Vulgaris, cap. 3. eod. lib. 14. per tot. & præsertim, n. 19. ubi forte clarius.*

Et septimò fortissimè, quoniam juxta veriore opinionem, quam inconcussè sequitur Curia Romana, exemptio generalis Clericorum à potestate laicali est de jure divino, cui neque Papa, neque Concilium generale derogare possunt; E converso autem alia privilegia sunt de jure merè Ecclesiastico, quoniam aliqua de jure civili, ut est præsertim illud restandi; Ideoque nullatenus in mentem cadere potest, quod Concilium facere voluerit id, quod non poterat, & tollere voluerit majus, & potentius, magisque substantiale privilegium fori, ut etiam locis citatis advertitur. Et relinquere alia minor.

Ac propterea dicendum potius videtur, quod Concilium in animo habuerit faciendi id, quod fecit Concilium Viennense, ac etiam fecerunt Innocentius III. ac Bonifacius VIII. ut supra, nempe cum expressione istius privilegii majoris declarare illam personam non Clericum, sed secularem, quasi quod privilegium fori tanquam caput trahat ad se omnia alia privilegia minor, & consequutiva, atque ita declarare illam personam secularem, quoad sui præjudicialia, aliud non alterando, nisi ut necessaria non sit illa trina monitio, quam antiqui Canones exigebant, eodem modo, quod fecerunt Clemens VII. & Alexander VI. alii, ut supra, adeo ut de fori privilegio fiat mentio demonstrative, quod etiam advertitur *ead. disc. 24. num. 54. in annot. ad Concil.*

Nimiumque id comprobant dictæ Constitutiones Clementis VII. Alexandri VI. Leonis X. & aliorum, ex quibus liquet, quod circa ea tempora vigeant ea inconcussentia, quæ moverunt Concilium ad generaliter statuumdam id, quod localiter erat statutum; Ac propterea ut sola desertio habitus, ac tonsuræ, & servitii sufficere ad declarandum personam secularem in universum, absque requisito trina monitionis; Et sic quod privilegii fori restat emonstrative, tanquam caput omnium aliorum, quæ sunt ejus sequela, ut propterea ea corrumpere, cætera corrumpere consequenti.

Id autem ratione extensionis penæ, sed in ratione probationis animi, quod scilicet Concilium ita non statuerit per viam priyationis, & penæ, sed solum inducendo probationem præsumptam animi, ut desertio habitum, & tonsuram, ita se declarare censetur secularem, atque ita probatur dicatur deserendi illam statum clericalem.

Ponderando quoque, quod etatenus privilegium Canonis dicitur intrare, etiam in casu non inceptus in habitu, quatenus hoc non obstante, ille habeatur publicè tanquam Clericus, ut per eundem Fagnanum in *loc. cit.* Hoc autem positò, resultaret clarissimè inconcussentia, de quo supra in sexta ratione, ut scilicet habeatur publicè tanquam Clericus; Et tamen, quod possit per Judicem secularem furca suspendi, & scindi in frusta aliiquæ ignominiosè penis publicè affici; Ita etenim ratio præsertim nimium urget apud me, atque non permittit, ut meus intellectus captivari possit ad sentiendum contrarium.

Item ponderandum videtur, erroneum videri in lista legè conciliari procedere cum regulis, quas habemus in materia statutorum, & legum municipalium, ut danda non sit eorum extensio, sed strictè ad limites verborum intelligi debeant, adeo ut casus omitti, remaneant sub dispositione juris communis.

Siquidem in statutis id provenit ab odiosa, & exorbitanti natura legum municipalium, quæ sit juris communis correctoria; Ideoque male adaptatur ad istam legem conciliarem, quæ dicenda est potius, lex communis magis privilegiata, ut liquet ex eo quod sub generalibus derogatoriis veniunt leges communes Canonice, & civiles, & Apostolicæ Constitutione, & tamen non veniunt Concilia generalia; Atque etatenus venit Concilium Tridentinum, quatenus ita in bulla ejus confirmatoria Pii IV. disponatur; Ideoque manifesta videtur fallacia cum dicta regula procedere, sed tamen ita agueret, vel illationes facere à simili, vel à majori, aut à contrario sensu, eo modo, quo in omnibus legibus communibus, canonicis, & civilibus, imò fortius, ut supra.

Et quamvis non lateat non modicam adesse modernorum Juristarum, & Moralium copiam, sumantium hoc assumptum, ut decretum conciliare tollat solum privilegium fori, non autem alia, quæ firma remaneant, quorum magna pars referunt, *d. dec. 33. n. 43. & segg. part. 14. rec. quibus adde possunt Novar. de elect. fori, tom. 1. sect. 2. quest. 52. nu. 6. & segg. Del Bene, de immun. tom. 1. cap. 4. dub. 11. De Marin. ref. 47. lib. 2. Fagnan. in cap. 1. de foro compet. n. 72. & segg. Gonzal. in cap. in audientia, de sentent. excommuni.*

Attamen ponderetur, quod omnes istæ autoritates derivant ab eodem principio prædictarum declarationum, quas referunt præsertim Fagnan, & de Marin. ubi sup. & alii; ideoque si tollimus, vel declaramus principium, omnes autoritates corrumpuntur tanquam ex cessante fundamento, vel præsupposito, five cum eisdem distinctionibus attendi debent, cum in suis capitulis verè, beneque fundata sint, sed quandoque consistit æquivocum in mala applicatione.

Concludendum itaque pro meo judicio videtur, ut præsupposito quod delatio habitus, & tonsuræ sit accidentalis, vel ex aliquo iusto motivo, sed ordinaria, & continua, quodque agatur de Clericis in minoribus, Ecclesiasticum beneficium non habentibus, ad præscriptum dicti conciliaris decreti, adeo ut illud intrat, quoad incompetentiam privilegii fori, de quo loquitur.

In omnibus istis, quæ citra utilitatem, & commodum privatum ipsius mali Clerici, concernunt superioritatem, vel commodum, & favorem Episcopos, aliorumque Superiorum, vel Ecclesiæ, siue ipsius ordinis Ecclesiastici, firma remanent omnia privilegia clericalia, atque rectè procedere, beneque fundatas esse dictas declarationes S. Congregat. attendendas, & observandas in illis casibus.

In istis verò, quæ concernant commodum, & interesse privatum ipsius allegantis ad sui favorem illum statum clericalem, quem ita sprevit, atque factis non habere professus est; Et tunc secus, ut quemadmodum non gaudet majori, & potentiori

S U M M A R I U M.

- 1 Falsi serjes.
- 2 De appellatione a denegata iustitia.
- 3 De differentiis inter Suffraganeos, & Metropolitanos.
- 4 De decreto Concilii Trid. in cap. causa omnes, in quibus causis procedat.
- 5 Quod instantia de iure Canonico sit perpetua.
- 6 De eodem, in quibus causis id procedat.
- 7 De erroribus pragmaticorum super dicto decreto Concilii Tridentini.
- 8 De eadem conclusione super perpetuitate instantie de iure Canonico.
- 9 De considerationibus in proposito habendis, & quomodo hac materia debeat regulari.
- 10 De utraque Signatura, & qualis debeat esse Index huiusmodi questionum.
- 11 De casibus particularibus, & de aliis considerationibus.
- 12 De recusatione Tribunalis Rotæ, quatenus Auditor sit conuictus.
- 13 An deus non usu legum Papalium.
- 14 Quod lex loquens de casu simplici, non capit mixtum, & quando, non intrat recusatio, de qua n. 12.

D I S C. CXIII.

Inuentio per Marfillos eorum Auditore Generali Bononiæ iudicio recessione iustitiam transactionis inite inter ipsos, & eadem Sorores de Cataneis, de quibus agitur, *disc. 90. de fideicom.* Cum per annos circiter novem duraret indecisa, dictumque fororum, ac etiam N. quæ interesset, eam expedit, ac terminari interesset, idcirco factis tribus instantiis interpolatis, cum protestatione denegata iustitiæ in singulari, ex isto capite oborta fuit commissio in Rota Romana; Sed Actoribus se opponentibus relaxationi commissio in Banco Cursum, adita fuit Signatura Iustitiæ, quæ non sine votorum scilicet rescriptis pro hac parte de relaxatione commissio, unde per Actores habitus fuit recursus ad Sanctissimum, petendo audiri a Signatura Gratia, tam super hoc puncto, quam super altero declinationis Tribunalis Rotæ, ex eo quod Commissa Sulpitia una ex dictis fororibus esset uxor nepotis ex fratre Albergati Decani stante dispositione Constit. PII. & Pauli V. super reformatione Tribunalis Urbis in rubrica Auditor. Rotæ, *numer. 14.* ut in Rota cognoscitur non debeat causa Auditorum, eorumque consanguineorum, & affinium, uique ad secundum gradum canonicum inclusive, dictaque resolutio cum accerrimis disputationibus fuit pluries confirmata, ac propterea Marfilii acquirerunt, quoad assumptam disputationem cause principalis in Rota, ubi pendet; Solum tamen ego arte mutationem istam scripti in primis disputationibus.

Quatenus itaque pertinet ad primum punctum appellationis à denegata iustitia; Ultra, quæ hinc inde deducta consistebant in nudo facto, super iustificatione, vel respectivè executione negligentia, cum in his pro Curia stylo Advocati se non ingerant; Quod ea, quæ iuris sunt, cum ex hac parte deducerentur firmata supra *disc. 68.* super ista specie appellationis à denegata iustitia, ac etiam cum aliter ibidem quoque infirmata dispositio Sac. Concilii Tridentini, *sess. 24. de reform. cap. 20. in ip. cause omnes*; super licita appellatione post negligentiam tricenariam; Replicabant Scribentes pro altera parte de motivis in *ead. disc. 68.* adhibuit, tanquam species hæc Achillis ille deduceretur hinc inde; Primo nempe de stylo enunciato *numer. 8.* de non rescibendo de appellatione ex isto capite denegata iustitiæ, non prævia terminis præfinitione.

Et secundo, quoad decretum Concilii Tridentini, ut illud procedat in causis Ecclesiasticis, seu alias ad forum Ecclesiasticum pertinentibus, ad dirimendas frequentes, & connaturales, quandoque scandalosas controversias inter locorum Ordinarios, & Metropolitanos, ad quem effectum satis non fuit hoc decretum, sed quamplures declarationes facere oportuit de an. 1600. sub Clemente VIII. quibus neque sufficientibus, alias facere oportuit sub Urbano VIII. ex infirmatis in *annot. ad idem Concilii. disc. 33. num. 25.* & in *Opusculo Italico de Episcopis*, & alibi; Secus autem in huiusmodi causis merè prophanis, & inter laicos coram dicto Iudice, qui secularis reputatur, ut in eodem *disc. 68.* habetur.

In hoc itaque statu per Appellantes assumptus, atque pro eis scribendo; Quatenus pertinet ad hunc secundum punctum decreti Concilii Tridentini, contentus relatione eorum, quæ desuper habentur eodem, *disc. 68.* nimium genio,

seniori privilegio fori, ita neque gaudere debeat aliis minoribus, quasi quod, reciso capite, de consequenti languescant omnia alia membra, atque sitam amittant operationem, ex eo quod conciliare decretum attendendum non veniat in ratione pœnalis privationis dicti privilegii, sed potius in ratione probationis desertionis status clericalis, & assumptionis status laicalis.

Nimium etenim viva, & stringens, congruave videtur ratio assignata per Innocentium III. in *d. cap. in audientia, de sent. ex comm.* ut qui in Ecclesiam committit, frustra ejus auxilium imploret, quodque delinquenti, & criminolo favores; & privilegia minora concedi debeant; Ideoque dum Concilium Tridentinum admittit majus, ac principale quod emanat à jure Divino, ac concernit universum ordinem, multo magis cœneatur admississe alia, ut supra.

Atque ubi offensus in dubio, adhuc in istam deveniendum videtur sententiam, ob notorium abusivam copiam Clericorum, qui potius in fraudem illius statum suscipiunt, sed factis, revera deservunt, ut ita coercerentur ad clericalem vivendum.

Abionum etenim videtur, ut ille, qui suscepta tonsura, in reliquis deserat statum clericalem, atque incedendo more militis secularis, statum, & vitam secularem detinendo debeat præferri esse immunitis à gabellis, & oneribus publicis.

Si etenim etiam Clerici in Sacris, vel beneficiati, si vacent mercatura, tali immunitatis privilegio in concernentibus negotiationem non gaudent; Minusque gaudent Clerici conuicti, quamvis incedant in habitu, & tonsura, & inservant Divinis; Igitur multo minus isti; idemque à paritate in aliis.

Prout nimium abionum, & improprium videtur, ut non debeat quis tanquam Clericus carcerari civiliter pro debito, quod nullam ignominiam importet; Et tamen, quod possit non solum detineri pro causis criminalibus in rigorosis, & asperis carceribus secretis, & ignominiosis, sed etiam torqueri, & fustigari, aliusque ignominiosis publicis affici, necnon fureis suspendi, vel alteri magis ignominioso ultimo supplicio affici, atque in frusta verberari; Illa etenim nimium repugnant rationi, quæ dicitur anima legis, & sine qua lex bona, & præferri Ecclesiasticæ non de facili admittenda est.

Iste autem sentus existimandus non videtur rigorosus, & ordinis clericali præjudicialis, sed potius benignus, eademque ordini, & Ecclesiæ favorabilis, ut ita alliciantur Clerici ad clericalem, & bene vivendum, ac etiam ad evitandas fraudes, quæ Ecclesiæ mater, & cultrix veritatis, & iustitiæ damnat, & abhorret, cum ita esset potius eas favore, quo nil absurdum, dum praxis docet, quod illenimius, & irrationabilis favor, qui Clericis malè viventibus dari solet, maxima paravit, atque in dies parat ipsi ordini clericali, & Ecclesiasticæ immunitati, ac jurisdictioni præjudicia.

Et ex his, quæ generaliter dicuntur, manat de consequenti resolutio casuum particularium, & præferri illius in quo agitur de subiectione Constitutioni Aegidiana, aliusque statutis laicalibus, præferri circa annulationem contractuum minorum, dum in eo casu Clericus non allegatur ab ipso Clerico, sed ab adversario, ipse autem Clericus dicit se non Clericum juxta tertium casum supradictum, *vers. Tertius casus est.*

Postea autem, quod de tempore gestus actus, habendus est pro laico adeo intraret subiectio statutis, & legis laicalibus; Quatenus pertinet ad punctum retroactionis ob postea superventum, vel resumptum statum clericalem, etiam in facris, fateor, quod non agnosco rationem dubitandi, ut irritari debeat actus medio tempore in iure in statu seculari; Atque iste punctus videtur disputatione indignus.

BONONIEN. TRANSACTIONIS, PRO CATANEIS CUM MARSILLIS.

Causa disputata in Signatura Iustitiæ, ac etiam in Congregatione particulari, resoluta, ut infra.

De eadem materia, de qua supra disc. 88. appellationis nempe à denegata iustitia, si ve à negligentia ad terminos decreti Conc. Trid. in *c. causis omnes*, &c.

Et de recusatione Tribunalis Rotæ in causis consanguineorum, vel affinium alicujus Auditoris quando intrat; necne.

ac stylo abhorrentibus superfluas transcriptions; Addebam dilemmatuc non consideratum, & ex quo dicebam, quod unum ex duobus iuris in hoc proposito attendendum esset; Vel scilicet prædictum conciliare, vel illud juris civilis in *l. prophanam, c. de iudic.* super preemptione illius instantie iuxta ea, quæ ad hanc materiam preemptionis instantie ad terminos juris civilis insinuatur *disc. 71. de iudicis*, dum sine uno, five altero modo idem sequebatur effectus, ita efferendum dilemma, quod scilicet; Aut procedendum erat cum jure Canonico, five Ecclesiastico, quale dicitur etiam consiliare; Et tunc aderat negligentia. Aut cum jure civili, & tunc aderat preemptio illius instantie.

Adversus hoc dilemma replicabatur per Scribentes in contrarium, quod dispositio juris civilis super preemptione instantie non procedit de jure Canonico, cujus dispositione attendita instantia esse perpetua, ideoque datur terminus desertionis litis, per longissimum tempus, quod neque solum sufficit, nisi etiam accedat malum jus, non autem preemptio instantie, ex infirmatis *ead. disc. 7. de iudic.* ac etiam *disc. 98. de benef. & alibi*, ita evitando utramque partem dilemmatis; Primam nempe, quod decretum conciliare non loquitur de hoc genere causarum; Et alteram, quod dispositio juris civilis non intrat in hoc principatu, in quo vivitur cum jure Canonico, ex infirmatis *disc. 35. de iudic. & alibi*.

Adversus hanc replicationem, non negando primam partem, juxta deducta eodem *disc. 68.* quod scilicet decretum conciliare illud causarum genus verè non complectatur; Advertebam, quod iste videatur unus ex consuetis Pragmaticorum erroribus, procedendi clausis oculis in sola litera, vel generalitate aliarum propositionum, ab aliis aliquo discursu, vel rationio, super distinctione casuum, vel super reflexione ad rationem legis, aut propositionis; Siquidem revera illa dispositio juris Canonici, quæ potius ex magis communi, & recepta interpretatione ei data per Doctores, quam ob ejus explicitam dispositionem reddit instantiam perpetuam, procedit in causis fori Ecclesiasticis, ut patet ex antiquis Doctoribus de hac materia agentibus, qui nunquam cogitantur loco de causis merè prophanis fori secularis, quamvis Papa sit etiam Supremus Princeps, quoniam non consideratur tanquam Papa, sed tanquam Princeps Laicus, ut occasione appellationis in possessores adversatur *disc. 37. de iudic.* & frequenter sub diversis materis, & præsertim sub illa, de successioneibus occasione Statutorum Urbis, & aliorum, quæ Papalem habeant confirmationem, & generaliter *disc. 2. in relat. Curie*.

Ideoque duplex error in hac materia inter prædictos dignoscitur videtur in Curia; Primò nempe quod ad remissionem causarum ad partes, pro eorum cognitione in prima instantia coram Ordinariis locorum, habendo etiam in causis profanis, & laicalibus passim in ore, & calamo istud decretum conciliare in *cap. cause omnes*, absque eo quod illud unquam videatur, vel ponderaverint, sed de auditu, ut pœne in omnibus aliis forte contingit; Et secundò, & converso attendendi dispositionem juris Canonici, super perpetuitate instantie, non rescibendo, quod id in causis spiritualibus, vel alias fori Ecclesiasticis procedat.

Hinc dicebam, quod in idem alterum intraret dilemma, quod scilicet; Aut causas profanas huius principatus regularer volumus cum jure Canonico, ad instar Ecclesiasticarum; Et tunc procedendum est cum decreto Concilii Tridentini, quod prodit pro juris Canonici interpretatione, vel moderatione; Aut verò huius juris Ecclesiastici negare volumus applicationem huic generi causarum; Et tunc procedendum est cum terminis, seu cum dispositione juris communis, juxta naturam causarum prophanarum.

Ponderandum quoque fore observabam, quod quamvis juxta infirmata eodem *disc. 7. de iudic.* hodie ex magis communi modernorum sensu, magis receptum sit, ut attenda dispositione juris Canonici ita interpretari instantia sit perpetua; Attamen de tempore, quod prodit dictum decretum conciliare, id erat sub questione, ut patet ex deductis per Covarr. in *cap. quomodo pactum de pact. in 6. part. 2. numer. 4.* dum ille Author fuit unus ex Patribus, qui intervennerunt in Concilio Tridentino, quamvis forte in procedentibus sessionibus, non autem in ista; Atque revera ponderatis antiquis Canonistis, corumque rationibus super perpetuitate instantie, percipitur solum causas fori spiritualis, in quibus prudenter Concilium sequendo opinionem illorum, qui hanc perpetuitatem juris Canonici tenent, voluit ita equipollenter providere, ut scilicet biennalis negligentia, non sufficeret quidem pro omnimoda preemptione instantie, juxta dispositionem juris civilis, bene autem sufficeret, ut Iudex

prime instantie illa privaretur, mediante appellatione, vel recurru ad alterum Iudicem appellationis, ita ius civile attendendo pro interpretatione, si ve pro motivo alterius juris, adeo ut utrumque simul in hoc proposito penderendum sit; Et hæc quoad decretum Concilii, ut saltem in ratione attendendum esset pro comprobatione alterius capitis appellationis à denegata iustitia.

Curia quod advertebam huiusmodi questionem, seu materiam verius pro meo iudicio facti, ius arbitrii, potius censendam esse, quodque propterea etiam in ea intrat idem consuetus error procedendi cum solis generalitatibus in abstracto, cum verus reflectendum sit ad concretum, atque de cetero regulanda veniat ex singularium casuum particularibus circumstantiis, culpam, vel respectivè excusabilem negligentiam redolentibus in Iudice; Vel studiosam, & affectatam protractionem in Parte colligantibus; Distinguendo etiam causas civiles à criminalibus, quoniam in hoc secundo genere criminalium, Episcopi, vel Barones, alique Magistratus iustitiæ administrationem, & cognitionem causarum pro industria, & mercatura exercentes, ad impediendum, ut Reus per remedium appellationis à sententia, vel à decreto gravante causam ab eis non tollat, atque absolutiorum à Iudice appellationis non reportet, ob malè fundatam inquisitionem, ita differre satagunt, ut ad compositionem cogant, five ut carceratio, vel alia molestia diuturna redoleat punitionem sine delicto, aut quod etiam sine carceratione illum in coactu inquisiti detineant, ad hoc, ut cum repellat, vel minus dignum reddat in concursu ad beneficia, vel ad publica numerata, ex rationibus, de quibus *disc. 70. & 71. de benef.* ut quandoque vidi præcari.

Et in altero genere civilium videndum est, an protractio sit ex parte Reus, in quo regulariter intrat suspicio calumniæ ad ita desatigandum Actorem, ut ita desatigatus, & fastidiosus, litem potius negligat, five ut ejus mortem expectet, colludendo cum iniquo Iudice, qui non valens cum sententia ipsi gratificari, ita gratificatur cum silentio, & cum negligentia; Et quandoque id sequi solet etiam ex parte Actoris, quamvis regulariter illius interfit expeditionem sollicitare, quia nempe agnoscente ejus malum jus, atque timendo succumbentiam, curet ita manuceneri litem vivam, pro aliquo sine; Puta, in beneficiabilibus, ut moriente colligantem subrogationem obtineat, atque in beneficiis de jure patronatus præsentationem impediat, five etiam in profanis, ut Reum desatigando, illum inducat ad aliquam concordiam, vel ut mutetur Iudex, vel ut expectet alias sibi magis opportunas occasiones; Ac propterea docet praxis, quod quandoque Actor Reus insequitur, cum similibus considerationibus; Secus autem si e converso sine culpa, & affectione qualitas causæ, vel Tribunalis, aut alie non culposæ circumstantiæ expeditionis moras producant; Atque ad hæc, & similia reflectendum est, non autem clausis oculis, & cum hebeti ingenio, avium, vel ovium more indistinctè in omni casu procedendum venit cum aliquibus propositionibus, vel authoritatibus ad literam.

Potissimè verò, ubi in huiusmodi decisione ille superior, à cuius arbitrio id pendeat, nullum habeat interesse; Ut in Curia contingit in hoc Tribunali Signaturæ Iustitiæ, & in altero Signaturæ Gratia, vel in simili Magistratu, cujus nihil interest, an causa per unum, vel per alterum Iudicem cognoscatur, dum ipsum Tribunal pro se non retinet, nec retinere potest; Ac etiam quia est Tribunal, quod Supremi Principis vices in hac parte gerendo, vel explicando, non habet arbitrium adeo restrictum intra rigorosos cancellos regularum juris, vel doctrinarum, sicut habet Iudex, vel Magistratus inferior; Cum aliqua tamen differentia majoris, vel minoris latitudinis inter illam Gratia, & alteram Iustitiæ, ex infirmatis in *relatione Curie, disc. 30. & 31.*

Secus autem, ubi Iudex, vel Magistratus, ad quem cognoscere pertinet, an ad sit gravamen, vel negligentia, seu culpa denegatio iustitiæ, cuius ratione intrat appellatio, dici valeat interestatus, quia nempe causam ab Ordinario, vel ab alio Iudice ita avocet, causa nempe causam ab Ordinario, vel ab alio Iudice ita avocet, eaque ad se devolvatur, qualis est proprie casus superioris infirmatus adeo frequentium questionum, & inconvenientium productivus inter Suffraganeos, & Metropolitanos, vel inter Curias Regias, & Baronales, cum similibus; Quoniam si adesse alter Magistratus, qui nullum habeat interesse, atque tanquam purus tertius de hoc cognosceret, adeo ut Iudices à quo, & ad quem in his contentiones gererent figuram partium, tunc non resisterent pro inconvenientia.

Applicando itaque ad rem; Cum Reus, cuius intreret causam protrahere, sollicitaret; Actor autem cuius intreret sollicitaret.

solicite prothetere, per tempus adeo notabile curaret contra omnem vicissitudinem, ita dicebam evidens resultare argumentum malis fides, ut iudicose ad alios fines ista causa viva, & pendens destineretur.

Advertebam praeterea in idem ponderandum esse, an, & quid importet, in causis civilibus, in quibus non inter ratio praedicti ipsius Iudicis, vel Magistratus (ut in criminalibus) causam potius agi, & perfici in partibus, quam in Curia, praeter ob probationes commodius faciendas, vel quod illa congrua suppetat ratio, secus autem in presenti, quod illa quaeque continebat inane circuitum, dum agebatur de causa rescissionis transactionis ordinaria, & appellabili, adeo ut ubi tamen remissa causa ad Iudicem primae instantiae in partibus, iste pronuntiaret, adhuc ab eius pronuntiatione causa devolvenda esset ad Curiam, & Tribunal, cui commissa erat, vel ad aliud, cui ob recusatorem, de qua infra, committenda veniret; Ac propterea cum iam commissus esset, ac etiam ex parte appellantium facta esset transportatio actorum, ipsique actores essent divites, & aequè immo magis idonei ad litis sustentationem in Curia, cum potius in altera parte adesset mixtura viduae, quae minus potens, & miserabilis in iure reputaretur, ita de plano advertebam intrare dictam rationem inanis circuitus, vel suspicionem calumniae, istaque fuit postissima ratio revolutionis in Signatura iustitiae.

12 Quorundam alterum punctum reculationis Tribunalis Rotae, ut supra, & de quo in Signatura actum non fuit, sed solum in dicta Congreg. Alii pro hac parte Scribentes, quibus ego quoque Advocati more adhaerebam, insiliebant in praedictarum Constitutionum non usu comprobato ex magno numero exemplorum, quod caesae attentum, vel affinium alicuius Auditoris, immo etiam ipsorummet, acta fuerant, & agebantur in Rota, illud solum praestando, quod quando illa disputaret, talis Auditor suspectus ad simplicem numerum Decani, quinimo ex fe. de Tribunali exeat, adeo ut in Curia nullatenus audiantur illae diuturnae disputatae quaestiones suspitionis, quae frequentet, cum evidenti calumnia, ad causas cum hoc colore protrahendas, scandalose quidem audiuntur in Sac. Consilio, vel in Regia Camera, aliique Tribunalibus Regni Neapolitani, & in aliis aliorum principatum (premissis Tribunalia exemplificative solum insinuando)

13 Quamvis etenim leges Papales ita habeant peruliam resolutionem, ut ab illis aliorum Principum diftarent, & earum vigor, & observantia non pendeat ab usu, vel non usu Populi; Adhuc tamen esse non nisi, vel contrariis attendendus venit, non quidem ex ratione ponderari solita per Legistas resumptionis antiquae, & habitualis potestatis Populi, cum ista non interet in Papa, sed ex ratione voluntatis eisdem, quae implicitè ex hoc veritatis scientia, & patientia resultat, ut advertitur per Rot. dec. 104. circa finem, p. 4. rec. tom. 2. atque habetur in iam allegato disc. 35. de iudic.

Ultra quod circa istud assumptum, error pariter videtur in omnibus legibus Papalibus indefinitè cum eo procedere, cum constituenda videatur differentia inter leges verè Papales, & spirituales, & illas, quae faciunt tamquam Princeps secularis, & pro regimine domini temporalis cum isto posteriori casu à pari videatur eadem ratio, quae aliis Principibus congruit, ut distinguendo advertitur disc. 1. de Cons. & d. disc. 35. de iudic. ac etiam disc. 2. in relat. Curiae, & alibi. Verum reflectendo ad veritatem, agnoscebam difficultatem partibus pro stylo insinuatam, quoniam ille usus diversus potuit esse, prout revera fuit facultativus, quia nempe partes interessatae, quibus hoc ius declinandum competeat, fiduciam habentes in aequitate Tribunalis, illud declinare noluerint, ideoque intrabant ea, quae in materia praescriptionis in facultativis habentur disc. 21. de iudic. & alibi.

Adhuc tamen, eodem sensu veritatis retento, dicebam huic declinationi locum non esse, ex eo quod versarentur in casu mixto, quia nempe intereire non esset solum affinis Auditori, sed aliorum duorum extraneorum; Cumque negari non posset huius legis exorbitantia, ut per suspicionem unius Iudicis, suspectum redderet totum Tribunal adeo numero quoddecim virorum, adeo ut uno deficiente remaneret alii in magno numero undecim, hinc proinde rectè intrare dicebam vulgare, ac receptum axioma saepius insinuatam in diversis materiis; & praesertim sub tit. de successu lex loquens de casu simplici, non capiat mixtum; Atque ad hunc effectum rectè conferre observabam exempla, quorum aliqua perentiebant casum praecium, & individuum, quod essent res interesse, quorum unus tantum erat affinis in secundo gradu istiusmet Auditoris in casibus nempe, de quibus disc. 62. de feud. & disc. 8. de usur. & in aliis pluribus, ut scilicet at-

tendenda venirent in ratione interpretativa potius quam prescriptiva, seu destructiva legis.

VITERBIEN. JURISDICTIONIS

PRO CURIA EPISCOPALIS CUM CURIA GUBERNATORIS.

Causa disputata in Sac. Congr. Episcoporum, & Regularium, seu Congregatione particulari deputata.

An personis miserabilibus deprecorum, seu variatio fori in eodem loco à foro Sæculari, vel Ecclesiastico, & quando: Et de casibus, in quibus Episcopus sit Iudex competens Sæcularium, & in causis secularibus.

S U M M A R I U M.

- 1 Facti series, cum divisione punctorum, sive inspectionum,
- 2 Electio fori, qua competet personis miserabilibus datur de loco ad locum, non autem de foro ad forum in eodem loco.
- 3 Qualis consuetudo requiratur pro dictæ regulæ limitatione.
- 4 Quando Episcopus dicatur protector viduarum, ideoque competens in earum causis.
- 5 Quomodo ius Canonicum attendi debeat in principibus secularibus.
- 6 Deficiente iure civili, attenditur Canonium, & e contra.
- 7 De aliqua maiori exorbitantia in variatione, quam in electione fori.
- 8 An Clericus trahat laicum Reum ad forum Ecclesiasticum, & qualis debeat esse consuetudo.
- 9 De electione fori competente ratione obligationis Cameralis.
- 10 Causa laicalis inter laicos de consensu cognosci potest in foro Ecclesiastico.

D I S C. CXIV.

Cum ab antiquo tempore Curia Episcopalis Viterbiensis consuevit aliquorum Sæcularium in sequentibus casibus cognitionem habere, atque in ea continuatum esset sub diuturno plurium annorum adeo laudabiliter exercito Praesulatu Cardin. Brancatii super ius entincari disc. 53. eoque defuncto in Episcopatu successisset Stephanus iam Archiepiscopus Hadrianoopolitanus ex germano fratre nepos, Congregationis Concilii Tridentini Secretarius, cuius Ministri in eadem consuetudine perseverarent; Praetentionem excitavit Gubernator, aliique Officiales Curiae Sæculares, totum referentes intrusioni autoritative praefati Cardinalis, duxaque varias aduersus Congregationes, prout negotiorum qualitas exigebat, ideoque per utramque deputata fuit concorditer Congregatio particularis constituta ex quodam competenti numero Cardinalium, in utraque respectivè sedentium.

In ista itaque Congregatione de sex punctis actum fuit; Primo nempe, an Vidua, vel alia persona miserabilis ac trix per viam electionis fori conveniat Laicum in foro Episcopali; Secundo, an eadem persona miserabilis, quae ut saecularis convenita fuerit tamquam Rea in Curia Gubernatoris re integra, & ante consensum in jurisdictionem possit ius forum declinare, & eligere Episcopalem; Tertio, an possit variare postquam iam consensit; Quarto, an Clerici, & persona Ecclesiastica agendo, possint convenire Laicos in foro Episcopali; Quinto, quid ubi addit obligatio Cameralis; Et sexto, an idem forus Episcopalis cognoscat causas saeculares inter saeculares hinc inde, qui non declinent, sed potius consentiant.

Circa tres primos punctos cadentes sub materia, seu privilegio text. in l. un. c. quando Imper. pro electione, seu variatione fori competente personis miserabilibus, dicebam omnium resolutionem pendere ab eodem principio, an scilicet adesset, necne, consuetudo legitimè praescripta ad favorem Curiae Episcopalis; Cessante siquidem consuetudine; Egomet pro ea scribens admittebam, quod iuris regula sibi potius resisterent, quoniam in Curia praesertim hodie de plano receptum est, ut hoc privilegium electionis, ac variationis fori, quod miserabilibus personis competit, procedat de loco ad locum, non autem de foro ad forum in eodem loco, quinimo neque de loco ad locum in diversis foris, cum hoc privilegium procedat in eodem genere fori, & sic

ne à Iudice Sæculari primè instantia ac Tribunal Principis, vel alium Magistratum superiorem in diverso loco existentem pariter tamen saecularem, & e contra in genere plurimum iudicium eisdem fori Ecclesiastico, non autem, ut diversificetur genus fori à saeculari ad Ecclesiasticum, & e contra; Et clarius quoniam in specie electionis fori Episcopalis declinando forum Gubernatoris, pluries ita eadem Sacra Congreg. Episcoporum censuit, & praesertim in una Terracinen. de anno 1673. si fieri non posse, nisi accedat consuetudo legitimè praescripta, ideoque punctus erat qualisnam praescriptionis species desuper necessaria esset, an scilicet sufficeret ordinaria, & decennialis, ut ex hac parte pretendebatur, vel potius requireretur immemorabilis, seu centenaria, vel saltem quadragenaria, ut pretendebatur ex parte Curiae Sæcularis; Quamvis etenim supponeretur, ex hac parte Curiae Episcopalis, quod etiam quadragenaria, immo centenaria, & maior probaretur; adhuc tamen expediens erat de hoc inspicere, quoniam ubi de iure sufficiens esset ordinaria, & decennialis, tunc alia major effe exuberans, ideoque opus non esset adeo rigorosè criticare ejus conclusionem iustificatorem.

Ad probandum itaque, ut ordinaria, & decennialis sufficeret, non autem centenaria, vel quadragenaria requireretur, deducebam distinctionem, & de qua in hac materia praescriptionum, disc. 21. de iudic. & disc. 1. de decim. & alibi, & quod scilicet agitur de re in iure dubia, & expressè non decisa, adeo ut consuetudo dici non valeat contra, sed iuxta, vel praeter jus multoque magis, ubi dici possit iuris dubii interpretativa, & tunc sufficit ordinaria, & decennialis; Aut verò est iuri contraria, & tunc requiritur quadragenaria sola, vel respectivè iuncta cum titulo putativo, aut cum istius fama, vel centenaria, sive immemorabilis, iuxta majorem, vel minorem, sive magis, & minus vehementer iuris resistentiam.

Applicando itaque ad rem; Licet regula superius statuta, cui innixæ sunt declarationes Sac. Congregationis, sit hodie magis recepta, atque cum ea in Curia passim procedatur; Attamen nulla lex civilis, vel Canonica, vel Conciliaris, aut Apostolica Constitutio id expressè disponit, adeo ut dici valeat adeo expressam legis resistentiam, quodque esset consuetudo contra jus, dum talis propositio provenit ex quodam stylo Signaturæ, attestato per March. de commiss. p. 2. de commiss. advoc. caus. §. 2. n. 83. juxta ultimam pleniorum impressionem, fol. 312. quamvis Saec. de appell. q. 6. n. 137. in huiusmodi alleget quib. diversæ impressione, sive provenit ex sensu probabili quidem DD. sed non per hoc dici potest adesse positivam resistentiam iuris.

Fortius verò, dum agitur de eligendo foro Episcopi, qui ex dispositione juris Canonici, dicitur Pater, ac protector viduarum, aliarumque miserabilium peritorum, ideoque plerique sentiunt ipsum esse eorum Iudicem competentem, quosque forum eligi posse ex ista ratione, praescindendo etiam à privilegio contento in corpore juris civilis, in d. leg. un. c. quando Imper. ex dispositione text. in cap. super quibusdam de verisign. ubi Canonica relati per Fagnan. in c. significantiibus, n. 60. §. Item, de off. deleg. Vel alique de privi. pauper. p. 1. q. 52. Rot. apud March. p. 2. fol. 369.

Quamvis etenim in aliis principatibus extra Statum Ecclesiasticum istud assumptum non de facili ad praxim reducatur, eo quia Principes nimium invigilant, ut dentur Deo que sunt Dei; Caesari autem que sunt Caesaris, ut scilicet quemadmodum ipsi, eorumque Magistratus abstinent à cognitione causarum pertinentium ad forum spirituale, & Ecclesiasticum, ita Episcopi, aliique Ecclesiastici Magistratus abstinent à cognitione causarum laicalium, & profanas, quasi quod ea, quae in sacris Canonibus disponuntur, eatentis in aliis principatibus, atque ut nostri dicunt in Terris Imperii inter Laicos locum habeant, quatenus percitant materiam fidei, vel peccati, & salutis animarum, seu alias de sui natura metè Ecclesiasticas, & spirituales, non autem ubi agatur de materiis profanis indifferentibus, quasi quod in his Canones considerandi veniant, tanquam leges factae per Papam, ut Principem temporalem in eius principatu, annot. ad materiam cap. cum esset, de test. am. cum similibus, atque docet praxim bullarum registratarum in Bullario, & insinuat disc. 35. de censib. ac etiam, disc. 35. de iudic. & alibi.

Attamen id nimia consideratione dignum esse dicebam in nostro proposito; Tum quia versabatur in dicto Principatu temporali Ecclesiae, ideoque ubi dictus Canon, & concordantes attendi deberent tanquam leges laicales principatus effectus esset idem; Tum etiam quia sicuti in casibus expressè non decisis per leges Canonicas, recurrere licet

ad civiles, ita e converso in casibus expressè non decisis per leges civiles, recurrere licet ad Canonicas, ex deductis, d. disc. 35. de iudic. ac etiam in istantur d. disc. 1. de servit. & alibi, ideoque ius Canonicum in hac parte, in quas jus civile expressè non statuit contrarium, attendendum esse dicebam tanquam supplementum, vel saltem, ut ita claritas dici possit, quod ista consuetudo non esset positivè contra jus, neque ejus resistentiam haberet, ut propterea ordinaria praescriptio sufficeret, idque circa primum, & secundum punctum putabam omnino verum.

Aliquam autem difficultatem, reflectendo ad veritatem, habebam super tertio variationis, & declinationis re non integra, & postquam consensum est in jurisdictionem, cum tunc aperta videatur iuris resistentia declinandum illum Iudicem, in quem consensum iam fuit, ut pluries in praecedentibus advertitur, & est in iure plurimum; Quamvis enim in Regno Neapolitano detur etiam in Viduis variatio, at tamen id, vel provenit ex stylo particulari, vel in casu, in quo inter dicto positio d. l. un. & per consequens quaedam maior, ac duplex exorbitantia isto casu concurrere videtur, ob quam saltem quadragenaria requireretur, non autem esset necessaria centenaria, vel immemorabilis, dum resistentia dici non potest vehemens, & omnimoda, sed opus non erat hanc inspectionem formiter assumere, dum questio cessabat ex facto, in quo docebatur etiam de centenaria.

Quo verò ad quartum punctum, dicebam regulam esse negativam per text. in c. si Clericus laicum de foro compet. illam autem limitari pro contrarium consuetudinem, ut in eodem Canone admittitur, atque antiquioribus relatis advertunt ibid. Barbof. Fermo. Fagnan. & alii Sperell. dec. 98. conf. 34. aliique Scriptores Ecclesiastici passim, quorum dictum de facili est praescribibile in principatu, de quo agitur, in quo cum unus, & idem sit utriusque fori Princeps, & Superior id nimium non refert, in aliis verò principatibus non de facili ad praxim reducitur.

Sola igitur dubitatio cadebat in qualitate consuetudinis, eodem modo, quo in punctis praecedentibus, an scilicet sufficeret ordinaria decennialis, vel saltem esse debeat quadragenaria; Revera tamen superflua erat questio, dum etiam hanc majorem, immo centenariam adesse, ac iustificari supponebatur; Sed quomodo de hoc puncto agendum esset; Quamvis alii pro hac parte Curiae Episcopalis scribentes crederent, quod sufficere debet ordinaria, quasi quod dicenda non esset consuetudo contra jus, dum idem Canon illam non damnat, sed potius approbat; Attamen ego habebam difficultatem, dum ista consuetudo dupliciter iuri contraria videtur; Primo nempe, ob expressam dispositionem dicti Canonici Clericus laicum &c. Et secundo, ob regulam generalem utriusque juris civilis, & Canonici, quod abor sequi debet forum rei, de qua disc. 2. de iudic. & hoc eod. tit. pluribus; Nil obstantè, quod consuetudo per Canonem non improbetur, sed potius approbetur, quoniam id non tollit, quin dicenda veniat contra jus, quamvis abique vehementer resistentia, in cuius casu neque simplex quadragenaria sufficit, sed vel illa debet esse vestita à fama, vel colore tituli, vel requiritur immemorabilis, vel centenaria; Non improbat verò consuetudinem operatur, ut ista incipiat, sive magis progressum habeat, de quorum utroque dubitari potest, quando illa sit expressè reprobata; Sed neque opus erat hanc disputationem assumere, dum questio cessabat ex facto eodem modo, quo supra.

Ad quintum, planam dicebam esse resolutionem favore Curiae Episcopalis, ob electionem fori, quae ob ejus formam conceditur agenti, pro executione, & observantia obligationis Cameralis, ut dec. 110. n. 2. p. 10. rec. & passim, adeo ut hoc privilegium prevaleat alteri, de quo supra competenti miserabilibus personis, ut supra, disc. 71. n. 10. Itaque est ratio ob quam in aliquibus principatibus, ut est praesertim in Regno Neapolitano, prohibeantur Laici se obligare in hac forma Camera Apostolicae.

Pariter planum dicebam in puncto juris sextum, & ultimum punctum, ut Laici volentes, possint conceditur progrogare forum Ecclesiasticum, ex relatis per Barb. de Episc. al. leg. 1. 07. n. 10. Bellef. diffusi. Cler. tit. de favor. cler. per son. §. 2. n. 30. quamvis in aliquibus Principatibus ista conclusio non de facili cum habeat praxim, sed quidquid fit alibi; Attamen in isto Principatu, res carere difficultate; Multo verò magis, ubi accedat consuetudo, ut in presenti iustificabatur.

MAJORICEN. FRUCTUUM, SEU DISTRIBUTIONUM PRO CAPITULO CATHEDRALIS CUM CANONICO.

Casus disputatus coram Praefecto Signatura Justitiae.

Qualem jurisdictionem habeat executor in partibus deputatus in exequutorialibus A.C. vel alterius Tribunalis Curiae.

Et qualem jurisdictionem in civilibus habeat Judex criminalis ejusdem Tribunalis A.C. Et incidenter quales dicuntur fructus Canonici, & quales distributiones quotidianae.

S U M M A R I U M.

- 1 Facti series.
2 Dicitur introductio aliquorum incidentium in Rota, & de ratione.
3 De materia attentationis cum distinctione, in quibus ratione procedatur, & in quibus non.
4 Quod Signatura Justitiae solet circumscribere aliqua male, & perperam.
5 Judex criminalis non habet jurisdictionem in civilibus, & in quibus se ingerere possit, quae concernant interesse civile.
6 An, & quando sententia ex defectu citationis sit in totum nulla, vel e converso sit valida, sed non alicui non celebrata.
7 Defectus jurisdictionis, qui est in delegante, magis esse dicitur in delegato.
8 An, & quando distributiones succedant loco fructuum, & prebende.
9 Qualem jurisdictionem, & potestatem habeant exequutores literarum A.C. vel Rota, aliorumque Tribunalium Curiae.

D I S C. CXV.

Inquisitio N. Canonici Cathedralis Majoriceni. de homicidio, appellando a quodam decreto facto per Episcopum, & adjectos ad praescriptum decreti S. C. T. de quo in Missell. disc. 24. & disc. 34. in annot. ad idem Conc. causam introduxit in Tribunali A. C. ubi se constituit, atque fecit, sed exculabili ex quibusdam causis, condemnatoria ad ratum, illum non cecidit ad Canonici, sed in illo manutendendum fore, nec non ei deberi fructus, non tamen distributiones quotidianas decursu triennii, in quo ex dicta causa a residentia absterat, ac etiam in futurum pro tempore, quo ex causa condemnationis abesse contigerit; Atque pro hujus sententiae executione, servatis solitis terminis in iudicatum transactae relaxatis exequutorialibus in forma facta; Quidam Abbas in partibus assumendo minus exequutores, & Canonice sub comminatione censurarum, ut intra brevem terminum restitueret debent praesent Canonice adhuc absentes perciperent pro rata, quae ad dictum Canonicum spectasset, si praesens fuisset, pro ut cum dictum Canonicum in partibus restaret, metu censurarum tenuerunt fuisse. Intra tamen capitulum eius Argentinis in Curia, ut istud gravamen apud Superiores deducere, ac tollere, seu rescire curarent. Quae obtentata fuit commissio appellationis simpliciter in Rota, cui tamen se opposuit dictus Canonici, vel ejus Procurator, quasi quod non esset factus actus, a quo appellatio simpliciter esset admittenda, utpote reus per exequutores, pro executione mandati jam relati, five exequutorialium, unde introducta desuper disputatione coram Cardinali Praefecto, seu Auditore Signaturae Justitiae, iuxta stylum, atque requisitus ex parte capituli ad scribendum pro dictae commissio sustentatione, ac relaxatione.

Respondi, quod nimis urbane egerant pro capitulo agentes, eligendo hanc longiorem viam dictae commissio in Rota, quam non consulissent, si desuper prope expetitur fuisset iudicium, ad eum oppositor contra proptium commodum laboraret; Illam namque viam magis longam, magisque incommodam, ac dependensam dicebam ex pluribus. Primo quoniam ita oportere diu expectare transportationem actorum, ex remotioribus insulari, unde faciles red-

duntur executiones, ob difficultates itineris maritimi; Secundo, quia iuxta enarrata disc. 32 in Relat. Curiae, in hoc Tribunali nihil determinatur abique particulari disputatione dubii, ac editione decisionis, adversus quam nova audientia frequentius concedi solet, ac propterea notabile tempus teritur; Et tertio, quia licet Signatura simpliciter committente causam appellationis, ita declaretur causa de sui natura appellabilis, cum retroractura, ac propterea de consequenti recusat censeri attentatum totum id, quod medio tempore gestum sit, ut advertitur disc. 18. & 37. de iudic. & disc. 21. in Relat. Curiae, & alibi; Attamen quando non agitur de attentatis clare culposis, & quae propterea dicuntur facti, qualia sunt illa, quae committantur in spem claram, & expressam inhibitionis, sed agitur de istis, cum juris dicuntur, utpote ex legis rigore, ac subtilitate diligentia, & qua sine culpa positiva, & ex ignorantia, & erronea credulitate frequentius committi solent, ut advertitur eod. disc. 37. de iudic. & alibi, benignius proceditur, vel cum eorum rejectione in fine litis, vel in hoc Tribunali demandando videri de bono iure, etiam ad effectum illorum revocationis, propterea res in longum protrahitur, atque implicite peragi dicitur iudicium in negotio principali.

Meliores itaque viam esse dicebam illam petendi in eodem Tribunali A.C. in civilibus, vel magis ad rem in eodem Tribunali Signaturae annulationem, five circumscriptioem, omnium, ut supra gestorum de facto, & tanquam per speciem spoli violenti, idque de iustitia concedi debere dicebam, etiam cum sensu veritatis, ob notoriam, ac certam gestorum infectionem morte potius privati praedonis, & spoliatoris, qui censuris, & clavibus abutitur, tam ex defectu omnino inordinati processus, quam foris ex effectu defectu magis substantiali jurisdictionis, quae dupliciter deficiente dicebatur, tam scilicet in iudice delegante, qui dictas exequutoriales in vim eius rejudicant concesserat, quam in dicto delegato, five excecutore; hoc enim Tribunali Summi Principis vires exercere dicitur, ut eod. disc. 31. advertitur, ideoque id, quod perperam de facto gestum est, de facto retractare debet.

Quatenus enim pertinet ad delegantem, cum sententia esset Locum tenentis Criminalis, atque in hoc Tribunali distributa sit cognitio causarum, quod civiles cognoscuntur per Locum tenentes civiles, criminales vero per illum Locum tenentem criminalem, ut insinuat disc. 34. in Relatione Curiae, agendo de hoc Tribunali; Hinc sequitur, quod Judex criminalis jurisdictionem non habeat in cognitione causarum civilium, ut advertitur supra, disc. 79. n. 3. solumque ad summum ei conceditur iudicare super illis effectibus civilibus, qui sunt per necesse conexi cum causa criminali, cuius sint dependentes, & accessorii, pura, an pro delicto intrat ultra poenam criminalem refectione damnorum, & interesse partis offensa, vel ad debeantur cavalcatae, aliae expensae, cum similibus; Atque ad rem nostram poterat quoad concernentia Canonici, etiam fructus, & emolumenta, se ingerere in declarando id, quod de iure ineffet, quod scilicet non esset crimen tale, quod pro eo intraret privato Canonici, ejusque fructuum, & emolumentorum, sed quinam sint fructus, & quae sint distributiones, ac etiam super coactione eorum, qui fructus perciperent, quinimo etiam super puncto, an absens ex eius culpa, ob crimen, seu delictum patrum literetur nec ne fructus, in hoc nulli in eis delictum se ingerere, atque prolesse dicitur sine jurisdictione, quamvis de rebus mere profanis ageretur; Multo vero non beneficiabilibus, cum non agatur de titulo beneficii, attamen de conexis, & dependentibus.

Et nihilominus, quando etiam in ipso Iudice, qui sententiam nulli, ac exequutores relaxavit, adesse jurisdictionem ad ius sententiae, & consequenter exequutoriales nullatenus adesse poterant capitulum, utpote nullatenus citatum, & auditum; Quamvis enim scribentes in contrarium dicerent, ac probarent, quod nulla necessaria fuisset citatio capituli, utpote nullum habens interesse, Attamen dicebam id recte procedere quoad ea, quae pertinebant ad causam criminalem, & an inquisitus esset absolvendus, five gravis, aut levis puniendus etiam circa privationem, vel refectione retentionem Canonici, cum ad hujusmodi effectus sufficere citare partem offensam, & sicut tanquam principaliter intercessoris, sed quoad alia, quae non sint necessario annexa, & consequentia, iuxta distinctionem, de qua supra, hoc eod. disc. 2. 13. 22. & in alibi, & praesertim disc. 9. de iudic. defectus citationis non operatur genericam, & intransmissam nullitatem sententiae in totum tanquam ex deficienti

cienti substantiali, ac necessario requisito citationis partis, ita & taliter, quod quando agatur de individuis, vel connexis, ob omissionem citationis alicujus, resurter nullitas, etiam respectu citatorum, in locis mox citatis, sed solum operatur, ut ea cum interessatis, & contradicentibus valida existente, non alicui, & non comprehendat alios ad causam non evocatos, quorum respectu causa remanet omnino integra, ex regula text. in l. sepe, ff. de execut. rei iudic. de re inter alios data, &c.

Clarior autem erat defectus delegati, vel exequutoris. Tum quia in eum insunt omnes dicti defectus, qui considerantur in delegante, tanquam a fonte influentes in rivulum; Tum etiam quia totum id, quod ab ipso gestum erat, sub eius delegatione, ac jurisdictione non cadebat, dum in ipsam sententiam expressae exceptuabantur distributiones quotidianae, & merito, quoniam, ut expressae cavetur in Decreto S. C. T. sess. 24. ne reform. ca. ratione interesse, vel praedicti Ecclesiae, & Divini cultus, distributiones quotidianae accedere debent interessentibus, & inservientibus adeo rigorosus, ut neque voluntarie remitti, & condonari videntur, ut advertitur in suis sedibus sub tit. de Canonice, & in annot. ad Concil. Trident.

Et quamvis scribentes in contrarium nimium insisterent in assumpto, de quo disc. 10. de iur. & frequentius sub tit. de praescriptum disc. 23. & 61. quod ubi non adiunt praebenda separatim, distributiones quotidianae succedunt loco praebendae, atque habentur loco fructuum, ubi praesertim sint male grosse contradistinctae a minutis, & vere quotidianis; Attamen, ultra quod id neque procedit, quando vivatur per punctos ad mensuram servitii, ut locis citatis advertitur, & punctus est in contradistinctione hujusmodi specierum, ac singularum liquidatione, quod scilicet, & quantum una, & quid alia importarent, & an constaret de dicta praesupposita negativa praebendarum, ac de perceptione illarum, quae non caderent sub dicto iure accedendi, haec etiam omnia indigebant particulari iudicio servitii, & citato Capitulo coram Iudice competenti, qualis dici non poterat dictus executor, utpote ad modum factum executionis, ejusque consummationis deputatus, ultra quod se ingerere non potest, ex deductis disc. 515. ex n. 33. p. 5. rec. dec. 38. p. 1. cum aliis, disc. 49. num. 102. de iudic. & in his terminis hujusmodi personarum in alia dignitate constitutarum, quae ob genericam delegationem contentam in literis A. C. vel Rota, aliorumque Tribunalium Curiae sibi de facili adsumunt titulum Apostolicorum delegatorum, & Commisariolorum, ita majorem auctoritatem sibi assumendo, & exercendo, quam habeant, vel exercere eadem Tribunalia, quae literas expediunt, advertitur disc. 34. in Relat. Curiae, ideoque ob evidentem nullitatem totum dicebatur gestum more praedonis a viro privato, & per consequens, ut de plano intraret circumscriptio, & revocatio de facto.

ROMANA JURISDICTIONIS

Discursus pro ut edius fuit.

De jurisdictione, & potestate Collegii Cardinalium Sede vacante.

S U M M A R I U M.

- 1 Negliguntur superflui apparatus.
2 De electione Papae remissio.
3 De puncto principali jurisdictionis, & de distinctione temporum.
4 De auctoritate Fagnanii, & quod ei deferendum sit.
5 De pluribus personis formalibus concurrentibus in Papa.
6 In quo discordant Bullae Pii IV. & Constitutiones Greg. X. & Clem. VI.
7 Declaratur de qua specie jurisdictionis loquantur dictae Constitutiones.
8 De argumentis ad probationem assumpti.
9 Observantia est deferendum.
10 Respondetur contrarius.
11 Conclusio discursus.
12 Quamvis vera ratio hujus prohibitionis.

D I S C. CXVI.

Neque illis inutilibus, ac superfluis apparatusibus, qui pro tractationum ornatu praemitti solent, atque strictis, quo brevius fieri poterat, adeo gravis materiae substantiam peragendo, solum in hoc discursu de his agitur, quae utriusque Pontificis spiritualis, & profani Principatus regimen, ac administrationem, Papali Sede vacante, Card. de Luca, Lib. III.

concernunt, ut deficientis Papae vices, ac partes in eo, quod necessitas, vel opportunitas exigat, a Sacro Cardinalium Collegio suppleatur, atque utriusque spiritualis, ac temporali videtur Republicae indeminuti consularum, vel alias interim administratore omnino destituta remaneat, cum videtur donec alium virum habeant, admittunturque quoque indigent.

Non agitur autem de electione Summi Pontificis, cum id extra propositum sit, ac etiam quia recentes Constitutiones Gregorii XV. & Urbani VIII. adeo prudentes praescriperunt regulas, & ordines, multaque dubia recenter pertractavit Passerinus in eius Opusculo de hac electione, atque aliquid me insinuat disc. 3. in relatione Curiae, Possibile vero quia revera non est materia capax discursus, vel tractationis generalis, & in abstracto, sed quod potius in casuum contingentia, super iis praescribis, & in concreto respondendum venit.

Quatenus itaque pertinet ad officium, potestatem, & jurisdictionem Sac. Collegii Sede vacante, Fagnan. in cap. cum olim, de major. & obed. ex n. 3. ad 62. plenè id examinat, atque plures referendo antiquorum Canonistarum opiniones, illam praesertim Hostien. qui omnium latius, & accuratius eam examinat, & qui fuit Cardinalis, ideoque melius, quam alii privati Scriptores informatus, ex eodem Hostien. ad plures infert conclusiones, deindeque plura distinguit tempora, primum nempe antiquius ante Constitutionem Gregor. X. editam in Concilio Lugdunensi, registrat. in cubi periculum, de elect. in 6. Alterum post istam Constitutionem, ulque ad alteram Clem. V. in Concilio Viennensi, registrat. in Clem. ne Romani, de elect. Et tertium ab illa Constitutione, ulque ad alteram Clem. V. in Concilio Viennensi, registrat. in Clem. IV. Const. 63. cum qua in hoc proposito vivit, ac procedi videntur, ut latius, & commodius apud cum videri poterit.

Quamvis autem hic Author sit quidem doctus, ac eximius Canonista, cujus auctoritati nimium inter Modernos deferendum est, quoniam non solum theoreticè doctissime, ac fundatè scripsit, diligenter expendendo antiquorum Canonistarum sententias, sed etiam praescribis, quia per sexaginta annos, & ultra in primariis Romanae Curiae muneribus, & gravioribus negotiis versatus est, adeo ut collocari utique non mereatur in classe modernorum Canonistarum, qui cum improprio labore aliena dicta indigete transferendo, utpote nullam Curiae praxim, ac negotiorum experientiam habentes, Collocatores potius dici merentur.

Nihilominus, reservata omni majori, quam de iustitia ac etiam ex genio ei proficitor, reverentia, mihi non fastidiat, quoniam procedendo cum sensu antiquorum Canonistarum, quos, ut praemissum est, diligentissime reassumit, loquitur cum nimia generalitate, nimiumque in abstracto de Papa, uti Papa, & de regimine Ecclesiae universalis, in quo proprie cadit questio, an Collegium Cardinalium ad inftar Capituli succedat, & an dicatur constitutur unum, & idem corpus cum Papa, quo praesupposito retento procedunt ea, quae per ipsum deducuntur.

Mihi vero, inharendo illis, quae obiter, ac succedente alias dixi in Relatione Curiae, lib. 15. disc. 3. n. 28. & seqq. & n. 59. & seqq. reflectendum videtur ad distinctionem plurimum personarum formalium, quae in persona materiali Papae concurrunt, illa scilicet quatuor sunt; Prima nempe, ac principalis omnium major est illa Papa, vel Summi Pontificis, Christi Vicarij, & Ecclesiae universalis Sponsi, & Pastoris. Altera Patriarchae Occidentis, Tertia Episcopi particularis Urbis ejusque districtus, vel territorij, Et quarta Regis, vel Principis Saecularis, temporalis Directoris Ecclesiae, atque his iuxta unam opinionem ad potest. quinta persona Metropolitanam majoris, vel Primatis Italiae.

Ut de distinctione inter personam Papae, & illam Episcopi Urbis, per concessionem ad hanc posteriorem referentes, non censeatur derogatum Apostolicis Constitutionibus, neque concessum id, quod ab Ordinario loci concedi non potest, mature discussio articulo firmavit recenter Rota, dec. 54. p. 13. rec. & advertitur, disc. 32. de Regular. lib. 34.

Et de altera distinctione inter eandem personam Papae, & illam Regis, vel Principis Saecularis, habetur etiam apud antiquos Canones, e. cum inter 18. de elect. atque docet quotidianam praxim in Aegidiana Constitutione, in Statutis Urbis, aliisque similibus, dec. 57. pars. 12. rec. & in alia relatione, disc. 22. de date, eandemque distinctionem inter personam Papae, & illam Patriarchae, vel respectivè Episcopi, bene comprobant tot leges, vel Epistolae Imperatoris Justiniani, aliorumque Imperatorum referentium in Constantinopolitana Civitate, registratae in volumine Authentiarum, vel Novellarum, ac etiam in Codice.

